

**ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI**

**FAKULTA EKONOMICKÁ**

Bakalářská práce

**Daňová optimalizace malých a středních podniků  
v podmínkách České republiky**

**Tax optimization for small and medium-sized  
enterprises in terms of the Czech Republic**

Ivana Seifertová

Plzeň 2016

Zadání BP

## **Čestné prohlášení**

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

*„Daňová optimalizace malých a středních podniků v podmínkách České republiky“*

vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího bakalářské práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

V Plzni dne 31.3.2016

.....

podpis autora

## **Poděkování**

Mé poděkování patří Ing. Zdeňku Hruškovi, Ph.D. za cenné rady, věcné připomínky, vstřícnost, trpělivost a ochotu při konzultacích a vypracovávání bakalářské práce.

## OBSAH

OBSAH.....	5
Úvod.....	7
1 Obecné principy daně z příjmů fyzických osob v podmínkách České republiky.....	9
1.1 Definice a atributy daní.....	9
1.1.1 Funkce daní.....	10
1.1.2 Náležitosti daní.....	11
1.2 Teoretické vymezení daně z příjmů fyzických osob.....	13
1.2.1 Poplatník a plátce daně z příjmů fyzických osob.....	14
1.2.2 Předmět daně z příjmů fyzických osob.....	14
1.2.3 Příjmy ze závislé činnosti (§ 6).....	15
1.2.4 Příjmy ze samostatné činnosti (§ 7).....	19
1.2.5 Příjmy z kapitálového majetku (§ 8).....	25
1.2.6 Příjmy z nájmu (§ 9).....	25
1.2.7 Ostatní příjmy (§ 10).....	26
1.2.8 Daňové přiznání k dani z příjmů fyzických osob.....	28
2 Pojistné na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění.....	31
2.1 Sociální zabezpečení.....	31
2.1.1 Sociální zabezpečení zaměstnanců a zaměstnavatele.....	32
2.1.2 Sociální zabezpečení osob samostatně výdělečně činných.....	33
2.1.3 Nemocenské pojištění.....	35
2.1.4 Důchodové pojištění.....	35
2.2 Zdravotní pojištění.....	36
3 Optimalizace daňového zatížení příjmů fyzických osob.....	38
3.1 Daňový únik versus daňová optimalizace.....	38
3.2 Stínová (šedá) ekonomika.....	39
3.3 Možnosti daňové optimalizace v kontextu daně z příjmů fyzických osob.....	39
3.3.1 Daňově uznatelné výdaje.....	40
3.3.2 Příjmy osvobozené od daně.....	40
3.3.3 Příjmy zdaněné zvláštní sazbou.....	41
3.3.4 Příjmy, které nejsou předmětem daně.....	41
3.3.5 Obchodní majetek poplatníka a jeho odpisování.....	41
3.3.6 Uplatnění daňové ztráty.....	41
3.3.7 Nezdaniitelné části základu daně a odčitatelné položky.....	41
3.3.8 Slevy na dani.....	43
3.3.9 Daňové zvýhodnění na vyživované dítě.....	44
3.3.10 Daňové ráje.....	44

4	Komparace daňového zatížení různých druhů příjmů fyzických osob.....	46
4.1	Charakteristika podnikatele.....	46
4.2	Vymezení různých alternativ zajištění výrobního faktoru práce .....	48
4.2.1	Zaměstnání na základě dohody o provedení práce .....	48
4.2.2	Zaměstnání formou pracovního poměru.....	51
4.2.3	Outsourcing.....	53
4.2.4	Nelegální práce .....	55
4.3	Shrnutí daňové zátěže odměn za práci fyzických osob.....	55
5	Dopad jednotlivých druhů úhrad za výrobní faktor práce na daňovou zátěž zaměstnavatele .....	57
5.1	Východiska pro výpočet daňové povinnosti podnikatele.....	57
5.2	Odvodová zátěž podnikatele - zaměstnání osob formou DPP nebo outsourcing 58	
5.3	Odvodová zátěž podnikatele - zaměstnávání osob v pracovním poměru .....	59
5.4	Odvodová zátěž podnikatele - využití institutu spolupracující osoby .....	60
5.5	Shrnutí a vyhodnocení odvodové zátěže podnikatele za rok 2015 .....	61
	Závěr .....	64
	Seznam tabulek .....	66
	Seznam obrázků.....	67
	Seznam použitých zkratk .....	68
	Seznam použité literatury .....	69
	Seznam příloh .....	72
	Příloha A .....	73
	Příloha B .....	74
	Příloha C .....	75
	Abstrakt.....	76
	Abstract.....	77

## ÚVOD

Daňová problematika obsahuje dva protichůdné pohledy, jednak pohled státu na výběr daní, ale také pohled poplatníka na jeho povinnost daně platit. Stát má zájem a povinnost vybírat daně a lze předpokládat, že jeho snahou je vybrání co nejvyšší částky pro naplnění veřejných rozpočtů a stabilizaci veřejných financí. Daňový řád České republiky ale preferuje správnost výběru daně před jeho maximalizací. Opačným pohledem je pohled daňových poplatníků, kteří mají zájem snižovat své daňové zatížení na minimum. Lze očekávat, že se každý racionálně uvažující subjekt bude snažit odvádět na daních co nejméně a ušetřené prostředky využít jiným způsobem.

V České republice je daňová problematika stále velmi aktuální - dnes a denně řeší daňové problémy v neustále se měnícím legislativním rámci většina podnikatelů. Ale je třeba si uvědomit, že optimalizovat svoji daňovou povinnost mohou nejen podnikatelské subjekty, nýbrž všechny výdělečně činné osoby, pro které to může být cesta k úsporám v rámci jejich rodinných rozpočtů.

Z důvodu desetileté praxe autorky práce v daňové a účetní kanceláři bylo zvoleno téma „Daňová optimalizace malých a středních podniků v podmínkách České republiky“. Hlavním argumentem pro zaměření se na nejmenší podnikatelské subjekty je poznatek z praxe, že právě tito drobní podnikatelé z finančních nebo časových důvodů nevyužívají služeb daňových poradců a jejich představa o daňové optimalizaci bývá často značně zkreslená.

Primárním cílem této práce je provedení analýzy a komparace komplexní odvodové povinnosti při využití různých forem plateb za výrobní faktor práce s ohledem na podstatné klady i zápory každé varianty. Prvním dílčím cílem je komparace daňového zatížení jednotlivých druhů příjmů fyzických osob a druhým bude posouzení dopadu každé z analyzovaných možností úhrad za služby na vlastní daňovou zátěž podnikatele, respektive zaměstnavatele.

Práce je rozdělena na pět hlavních kapitol, z nichž první dvě kapitoly poskytují teoretická východiska pro praktickou část. V první kapitole jsou vymezeny obecné principy daně z příjmů fyzických osob a ve druhé kapitole problematika pojistného na sociální zabezpečení a zdravotního pojištění. Vzhledem k rozsahu práce není možné postihnout uvedená témata vyčerpávajícím způsobem, práce se proto zaměřuje pouze na

informace, které jsou pro vlastní daňovou optimalizaci relevantní. Třetí, stěžejní kapitola je věnována konkrétním možnostem optimalizace daňového zatížení příjmů fyzických osob v podmínkách České republiky. Čtvrtá kapitola komparuje daňové zatížení různých druhů příjmů fyzických osob a obsahuje dílčí závěry vycházející z tohoto porovnání. Poslední – pátá kapitola popisuje dopad jednotlivých druhů úhrad za služby na výdaje a daňové zatížení podnikatele a také obsahuje tentokrát již kompletní závěry, které zohledňují nejen komplexní daňové a odvodové zatížení podnikatele s ohledem na cash-flow, ale také ostatní aspekty různých forem zajištění výrobního faktoru práce.

Metodika byla zvolena v závislosti na rozdělení této práce na teoretickou a praktickou část. Nejprve je provedena rešerše dostupné odborné literatury, jejímž východiskem jsou jak české, tak zahraniční zdroje, ve kterých převažují monografické publikace a platná legislativa. Následně bude přistoupeno k praktické analýze jednotlivých forem odměňování za práci z daňového a odvodového hlediska. Na základě metody deskripce bude představen podnikatelský subjekt pro provedení příkladové studie. Pomocí analýzy budou kvantifikovány dopady každé varianty na náklady a zdanění podnikatele. Výsledky této analýzy budou shrnuty pomocí metody syntézy a dojde k vytvoření příslušných závěrů. Pomocí metody komparace bude pro zvolený subjekt provedena finální optimalizace z daňového hlediska.



# 1 OBECNÉ PRINCIPY DANĚ Z PŘÍJMŮ FYZICKÝCH OSOB V PODMÍNKÁCH ČESKÉ REPUBLIKY

V následující části bude definována daň jako obecný pojem, funkce daní a náležitosti daně v podmínkách českého právního řádu. V dalších částech bude vymezena daň z příjmů fyzických osob.

## 1.1 Definice a atributy daní

Aby bylo možné pochopit fungování daňového zatížení příjmu fyzických osob, je potřeba nejprve teoreticky vymežit daňovou problematiku. Proto bude v následujícím textu definován pojem daň a budou vymezeny atributy daní.

*„Právní teorie definuje pojem ‚daň‘ jako plnění, kde jde na rozdíl od plnění dobrovolného o nucený, autoritativně uložený závazek k plnění ve prospěch veřejnoprávní korporace, a to bez ohledu na vnější označení, jež však musí být uloženo na základě zákona.“ (Koubík, Kohoutková, 2013, s. 25)*

Historicky se daně začaly objevovat v souvislosti se zakládáním prvních států. Tyto státy potřebovaly peníze na svou obranu a válečné výdaje, proto začaly se zaváděním prvních daní a poplatků jako doplňku k válečným kořistem. *„Nešlo samozřejmě o daně v jejich současné, sofistikované podobě, ale o dobově i geograficky podmíněné formy plnění obyvatel vůči zvolna se rozvíjející a upevňující státní moci.“ (Starý, 2009, s. 7)* Zpočátku byly tyto platby nárazové a výhradně nepeněžní povahy - dávky z obilí, domácí zvířata, nucené práce. Postupem času se však změnily na povinné, pravidelné a peněžní odvody. Původní účel – obrana a financování válečných výprav – se postupně rozšířil a z moderních daní se financuje široké spektrum veřejných statků a služeb.

**Základní pravidla pro soustavu daňových principů** stanovil již v 18. století skotský ekonom a filosof Adam Smith (1948, s. 572) – tzv. **čtyři Smithovy kanóny**. První pojednává o daňové spravedlnosti (stát by měl respektovat schopnost daňového subjektu platit daň), druhý o určitosti zdanění (daně by měly být vymezeny co nejpřesněji), další kanón žádá pohodlnost pro poplatníky (daň by měla být vybírána způsobem a v čase, které poplatníkovi vyhovují nejlépe) a poslední zdůrazňuje úspornost (co nejnižší náklady na výběr daní).

**Daň je definovaná jako peněžní, povinná, nenávratná, neekvivalentní, zpravidla neúčelová a zákonem stanovená platba, která plyne do veřejných rozpočtů** (Kubátová, 2010, s. 15).

Zákon definuje, že v České republice lze na základě § 163 odst. 1 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, platit daně výlučně v **penězích**, a to v české měně.

**Nenávratnost** představuje to, že daňovému subjektu zaplacením daně nevzniká žádný nárok na konkrétní protiplnění, s čímž úzce souvisí i **neekvivalentnost**. Daňovému subjektu, který na dani zaplatí více než jiný, nevzniká větší nárok na spotřebu veřejných statků ani žádná jiná výhoda. A jelikož nelze žádný subjekt vyloučit ze spotřeby těchto veřejných statků, je nutné a spravedlivé, aby placení daní bylo pro všechny **povinné**.

Daň je dle Vančurové (2007, s. 10) označena jako zpravidla **neúčelová** platba, protože daňový subjekt téměř nikdy neví, na co konkrétně bude daňový výnos využit. V rámci veřejných rozpočtů může být použita na financování mezd státních zaměstnanců, nákup administrativních potřeb pro konkrétní ministerstvo, platbu invalidního důchodu nebo na nové veřejné osvětlení. Výjimkou je například silniční daň. Daňový příjem z této daně plyne výlučně do Státního fondu dopravní infrastruktury.

Protože je každá daň zásahem do majetku poplatníka a tím i do jeho svobody, Listina základních práv a svobod v článku 11 odstavec 5 určuje základní zásadu, že daně a poplatky lze ukládat jen **na základě zákona**.

**Veřejným rozpočtem** se rozumí státní rozpočet, státní finanční aktiva nebo rezervní fond organizační složky státu, rozpočet územního samosprávného celku, rozpočet státního fondu nebo Národní fond, rozpočet Evropské unie, nebo rozpočet, o němž to stanoví zákon (dle § 2 odst. 2 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád).

### **1.1.1 Funkce daní**

Daně se nevybírají jen za účelem získání peněz do veřejných rozpočtů, ale mají celou řadu dalších funkcí, které spolu vzájemně úzce souvisí:

- fiskální,
- alokační a stimulační,
- redistribuční,
- stabilizační.

Získávání peněz do veřejných rozpočtů je nejdůležitější a také nejstarší funkcí daní, jedná se o **funkci fiskální**.

**Alokační funkcí** daní se rozumí takové rozmístění zdrojů, jehož účelem je zmírnění tržních selhání. Například v případě veřejných statků, externalit, nedokonalé konkurence apod. Součástí alokační funkce je také **funkce stimulační** - snaha státu motivovat daňové subjekty k určitému chování. Tím může být například podpora penzijního připojištění, sleva na dani za zaměstnávání osob se zdravotním postižením nebo možnost snížení základu daně za bezpříspěvkové darování krve. Ale mohou to být také různé dotace, granty nebo tzv. „daňové prázdniny“. Alokační funkci lze využít i opačně a znevýhodnit spotřebu nebo výrobu určitých statků (Vančurová, 1997, s. 11). Typickým příkladem takového znevýhodnění je spotřební daň na alkohol, tabák, zdanění hazardu nebo ekologický poplatek za staré automobily. V současné době se také stále více diskutuje o zdanění nezdravých potravin.

**Redistribuční funkce** je snaha státu o větší spravedlnost při rozdělování důchodů. Konkrétním nástrojem ke zmírnění sociálních nerovností ve společnosti je progresivní daň, daň z nabytí nemovitých věcí, na straně druhé podpora v nezaměstnanosti, starobní důchody nebo dávky v hmotné nouzi.

Poslední jmenovanou funkcí je **funkce stabilizační**. V tomto případě jsou daně využívány jako prostředek k ovlivňování hospodářských cyklů v ekonomice – zajištění přiměřeného ekonomického růstu, zaměstnanosti a stability cenové hladiny.

### 1.1.2 Náležitosti daní

Pro každou daň zákon stanoví charakteristické prvky, pomocí kterých je daň vymezena. Vančurová (2007, s. 13) tyto náležitosti definuje následovně:

- daňový subjekt,
- předmět daně,
- osvobození od daně,
- základ daně a zdaňovací období,
- odpočty od základu daně,
- sazba daně,
- slevy na dani.

Některé prameny, například Peková (2005, s. 281) uvádí jako další náležitosti také způsob placení a splatnost daně.

*„Daňovým subjektem je osoba, kterou za daňový subjekt označuje zákon, jakož i osoba, kterou zákon označuje jako poplatníka nebo jako plátce daně“* (dle § 20 odst. 1 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád). Zjednodušeně lze konstatovat, že **daňovým subjektem** je jakákoli fyzická nebo právnická osoba, která má povinnost daň strpět, platit nebo odvádět.

Vančurová (2007, s. 13, 14) definuje plátce a poplatníka následovně:

*„Poplatník je daňový subjekt, jehož předmět (zejména příjem nebo majetek) je dani podroben.“*

*„Plátce daně je daňový subjekt, který je ze zákona povinen odvést do veřejného rozpočtu daň vybranou od jiných subjektů nebo sraženou jiným poplatníkům pod svou majetkovou odpovědností.“*

Daňovým subjektem mohou být také další osoby, kterým je postavení daňového subjektu přiznáno zákonem, například ručitelé, správci dědictví, likvidátoři, správci konkurzní podstaty.

**Předmět daně** je to, z čeho se daň vybírá. Může se jednat o důchod (daň z příjmů právnických osob), majetek (daň z nemovitých věcí), spotřeba (daň silniční) nebo historicky nejstarší, daň z hlavy (v současné době už jen výjimečně, např. poplatek za odvoz odpadu).

**Osvobození od daně** definuje Peková (2005, s. 281) jako *„zproštění povinnosti platit daň při splnění v daňovém zákoně stanovených podmínek (např. v ČR u daně z příjmů fyzických osob u většiny příjmů sociálního charakteru)“*.

*„Základ daně je předmět daně vyjádřený v měrných jednotkách a upravený podle zákonných pravidel“* (Vančurová, 2007, s. 19). Se **základem daně** úzce souvisí **zdaňovací období** – období, za které se základ daně stanoví a vypočítává se daňová povinnost. Zdaňovacím obdobím může být například kalendářní rok, hospodářský rok nebo kratší období (měsíc, čtvrtletí).

**Odpočty od základu daně**, respektive odečitatelné položky jsou opatření, která po splnění zákonem stanovených podmínek umožňují daňovým poplatníkům snížit svoji

daňovou povinnost. Daňové odpočty, například dary na veřejně prospěšné účely, mají motivovat daňový subjekt k celospolečensky žádoucímu jednání.

**Sazbu daně** definuje Vančurová (2013, s. 21) jako „*algoritmus, prostřednictvím kterého se ze základu daně (sníženého o odpočty) stanoví základní částka daně*“. Sazbu daně dělí dle druhu předmětu daně nebo poplatníka na jednotnou a diferencovanou a dle typu základu daně na sazbu pevnou nebo relativní (ad valorem).

„*Sleva na dani je možnost snížení částky daně za stanovených podmínek.*“ (Vančurová 2013, s. 27) **Slevy na dani** jsou obdobou odpočtů od základu daně, ale zatímco odpočty snižují základ daně, slevy snižují daň samotnou. Slevy, stejně jako odpočty, mají motivační charakter (například sleva na dani z příjmů právnických osob za zaměstnance se zdravotním postižením), zohledňují ale také sociální postavení poplatníka (např. sleva druhého z manželů bez vlastních zdanitelných příjmů, sleva na invaliditu nebo sleva na děti).

## 1.2 Teoretické vymezení daně z příjmů fyzických osob

Daň z příjmů fyzických osob i právnických osob je v České republice upravena **zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů**, v platném znění. Z plného označení zákona, které je uvedené v příloze, je patrné, že tento zákon, účinný od roku 1993, prošel četnými novelizacemi. Dle Pelce a Pelecha (2015, s. 28) se „*novelizací rozumí pozitivní legislativní činnost vedoucí k tomu, že pozdější právní předpis změni určenou část dřívějšího právního předpisu, doplní do existujícího právního předpisu právní normu, jež v něm dosud nebyla, či zruší právní normu obsaženou v existujícím právním předpisu*“. Po novelizaci platí právní předpis ve změněném obsahu pod svým původním označením ve Sbírce zákonů a k tomuto označení se doplňuje například „ve znění zákona ...“ nebo „v platném znění“ (Pelc, Pelech, 2015, s. 28). V tomto případě tedy zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, v platném znění (dále jen ZDP).

Daň z příjmů fyzických osob s účinností od 1. 1. 1993 nahradila daň ze mzdy, daň z příjmů z literární a umělecké činnosti a daň z příjmů obyvatelstva (Boněk, 2001, s. 38).

„*Zákon o daních z příjmů patří mezi základní zákony české daňové soustavy*“ (Pelc, Pelech, 2015, s. 11) a daně z příjmů neboli důchodové daně jsou významným příjmem veřejných rozpočtů. Důchodovou daň definuje Samuelson a Nordhaus (1995, s. 968)

jako daň uvalenou na důchod získaný jednotlivcem (mzda, plat) nebo jako důchod plynoucí z vlastnictví (renty, dividendy, úroky).

### **1.2.1 Poplatník a plátce daně z příjmů fyzických osob**

**Poplatníky** daně z příjmů fyzických osob jsou fyzické osoby. Poplatníci jsou daňovými rezidenty České republiky, nebo daňovými nerezidenty (dle § 2 odst. 1 ZDP).

Jako **rezidenti** (daňoví tuzemci) jsou v České republice označovány fyzické osoby, které mají na území České republiky bydliště nebo se zde obvykle zdržují. Tyto osoby mají v České republice tzv. neomezenou daňovou povinnost, která se vztahuje jak na příjmy plynoucí ze zdrojů na území České republiky, tak na příjmy plynoucí ze zdrojů v zahraničí (dle § 2 odst. 2 ZDP).

**Nerezidenty** (daňovými cizozemci) se rozumí ti poplatníci, kteří nemají v České republice bydliště, ani se zde obvykle nezdržují, a ti, o nichž to stanoví mezinárodní smlouvy. Daňoví nerezidenti mají daňovou povinnost, která se vztahuje jen na příjmy plynoucí ze zdrojů na území České republiky (dle § 2 odst. 3 ZDP).

Meritum (2014, s. 8) uvádí, že *„zatímco poplatníkem daně z příjmů fyzických osob je osoba, jejíž příjmy, majetek nebo úkony jsou přímo podrobeny dani, plátcem se rozumí osoba, která je v návaznosti na příslušná ustanovení ZDP povinna odvést správci daně daň nebo zálohu na daň, které jsou vybrány od poplatníků nebo poplatníkům sraženy.“*

*„V případě daně z příjmů je jako plátce daně označován zaměstnavatel u příjmů ze závislé činnosti (§ 6 ZDP), u příjmů zdaněných srážkovou daní (§ 36 ZDP) je plátcem daně subjekt vyplácející daný příjem. Plátcem je rovněž osoba, která odvádí úhradu na zajištění daně.“* (Meritum, 2014, s. 8)

Z výše uvedeného vyplývá, že zatímco poplatníkem musí být vždy fyzická osoba, plátcem může být v určitých situacích i osoba právnická.

### **1.2.2 Předmět daně z příjmů fyzických osob**

Příjmy fyzických osob jsou dle § 3, odst. 1 ZDP rozděleny podle hlavních zdrojů těchto příjmů do pěti skupin. Jedná se o:

- příjmy ze závislé činnosti,
- příjmy ze samostatné činnosti,

- příjmy z kapitálového majetku,
- příjmy z nájmu,
- ostatní příjmy.

Dle Pelce a Pelecha (2015, s. 40) jsou „*důvodem tohoto rozdělení významné rozdíly při stanovení základu daně z příjmů i způsob vybírání daně u jednotlivých druhů příjmů*“. Příjmy mohou být peněžní, nepeněžní i příjmy dosažené směnou. Nepeněžní příjmy je nutné ocenit dle zvláštních právních předpisů.

Ustanovení § 3 ZDP dále vymezuje příjmy, které nejsou předmětem daně. Protože jsou v zákoně příjmy, které nejsou předmětem daně taxativně vymezeny, lze zjednodušeně všechny ostatní příjmy považovat za příjmy, které jsou předmětem daně. Meritum (2014, s. 3) připomíná, že pokud je příjem předmětem daně, nemusí ještě nutně dojít k jeho zdanění - může se jednat o příjem osvobozený. Zákon o dani z příjmů vyjmenovává obecné tituly pro osvobození příjmů od daně z příjmů fyzických osob, například u dílčích základů daně pro ostatní příjmy nebo pro příjmy splňující určitou časovou lhůtu.

Za příjem podléhající dani je dle judikátu Nejvyššího správního soudu ČR, 12. 1. 2006, č. j. 2 Afs 42/2005-136 nutné pokládat navýšení majetku daňového poplatníka a musí se jednat o příjem skutečný. Což dle výše uvedeného judikátu znamená, že se toto navýšení majetku musí u poplatníka reálně projevit a musí být skutečně využitelné (Pelc, Pelech, 2015, s. 41).

Naopak dle judikátu Městského soudu v Praze, 17. 3. 2010, č. j. 5 Ca 65/2007-77 za příjem podléhající dani z příjmů nelze považovat příjem z činnosti naplňující skutkovou podstatu trestného činu nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů (Pelc, Pelech, 2015, s. 41).

### **1.2.3 Příjmy ze závislé činnosti (§ 6)**

*„Mezi příjmy zdaňovanými v dílčím základu daně označovaném jako příjmy ze závislé činnosti jsou zahrnuty příjmy ze závislé činnosti (§ 6 odst. 1 ZDP), kterými se rozumí nejen příjmy z pracovního poměru podle Zákoníku práce, ale i další příjmy a odměny a plnění v podobě funkčních požitků (§ 6 odst. 10 ZDP).“* (Meritum, 2014, s. 71)

### Vymezení příjmů ze závislé činnosti (na základě § 6 odst. 1 ZDP):

- plnění v podobě příjmu ze současného nebo dřívějšího pracovněprávního, služebního nebo členského poměru a obdobného poměru, v nichž poplatník při výkonu práce pro plátce příjmu je povinen dbát příkazů plátce,
- plnění v podobě funkčního požitku,
- příjmy za práci člena družstva, společníka společnosti s ručením omezeným a komanditisty komanditní společnosti,
- odměny člena orgánu právnické osoby a odměny likvidátora,
- příjem plynoucí v souvislosti se současným, budoucím nebo dřívějším výkonem činnosti, z nichž plynou výše uvedené příjmy, a to bez ohledu na to, zda plynou od plátce, u kterého poplatník závislou činnost vykonává, nebo od plátce, u kterého poplatník závislou činnost nevykonává.

Všechny výše uvedené příjmy jsou považované za příjmy ze závislé činnosti bez ohledu na to, jakým způsobem jsou vyplácené (peněžní – nepeněžní, hotovostní – bezhotovostní, pravidelné – jednorázové atd.), komu jsou vyplácené a zda pocházejí ze zdrojů na území České republiky nebo ze zahraničí.

**Funkčními požitky** zákon, konkrétně § 6 odst. 10 ZDP, rozumí funkční platy a plnění poskytovaná v souvislosti se současným nebo dřívějším výkonem funkce, jejichž výše se stanoví podle zákona č. 236/1995 Sb., o platu a dalších náležitostech spojených s výkonem funkce představitelů státní moci, některých státních orgánů a soudců (s výjimkou platu náležejícího prezidentu republiky a náhrad spojených s výkonem jeho funkce).

Fyzické osoby – poplatníci daně z příjmů ze závislé činnosti jsou v zákoně (§ 6 odst. 2 ZDP) označeni jako **zaměstnanci** a osoby, za které coby plátcí daně za ně plní vůči správci daně povinnosti, jsou označeny jako **zaměstnavatelé** (Meritum, 2014, s. 71). Pelc a Pelech (2015, s. 136) v této souvislosti upozorňují, že pojmy „zaměstnanec“ a „zaměstnavatel“ jsou vymezeny jako legislativní zkratky pouze pro účely zákona o daních z příjmů a nejsou relevantní významům těchto pojmů, např. v pracovněprávní legislativě.

**Nepeněžním příjmem** je zejména příjem z bezplatně poskytnutého motorového vozidla zaměstnavatele k používání pro soukromé i služební účely zaměstnance. Nepeněžním



příjmem je i částka, o kterou je úhrada zaměstnance zaměstnavateli za poskytnutá plnění (práva, služby nebo věci) nižší, než je cena určená podle zákona č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku, nebo cena, kterou zaměstnavatel účtuje jiným osobám (tj. cena obvyklá).

Protože primárním tématem této práce je daňová optimalizace, je nutné upozornit na příjmy ze závislé činnosti, které nejsou předmětem daně, a na příjmy od daně osvobozené.

**Předmětem daně z příjmů nejsou** zejména náhrady cestovních výdajů v souvislosti s výkonem závislé činnosti, hodnota bezplatného stravování poskytovaného zaměstnancům na pracovní cestě, hodnota osobních ochranných pracovních prostředků, pracovních oděvů a obuvi, mycích a čisticích prostředků, náhrady za opotřebení vlastního nářadí zaměstnanců atd. při splnění všech zákonem stanovených podmínek (§ 6 odst. 7 ZDP).

**Osvobozené příjmy** jsou na základě § 6 odst. 9 ZDP například nepeněžní plnění vynaložená zaměstnavatelem na **odborný rozvoj** (vč. studia, rekvalifikace) zaměstnanců související s předmětem činnosti zaměstnavatele. Podle § 277 zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, péče o odborný rozvoj zaměstnanců zahrnuje zejména zaškolení a zaučení, odbornou praxi absolventů škol, prohlubování nebo zvyšování kvalifikace. Zákon výslovně požaduje nepeněžní plnění, nepřipouští tedy přímou platbu zaměstnanci.

Dalším příkladem je hodnota **stravování** poskytovaného jako nepeněžní plnění zaměstnavatelem zaměstnancům ke spotřebě na pracovišti nebo v rámci závodního stravování zajišťovaného prostřednictvím jiných subjektů. I v tomto případě zákon nepřipouští vyplacení peněžních částek, dále musí být splněna podmínka zajištění stravování prostřednictvím jiné firmy nebo prostřednictvím stravovacích poukázek.

Osvobozeným příjmem je také **hodnota nealkoholických nápojů** poskytovaných jako nepeněžní plnění zaměstnancům zaměstnavatelem ke spotřebě na pracovišti. Platí to za podmínek, že hodnota těchto nápojů nesníží základ daně zaměstnavatele (tj. je čerpána prostřednictvím sociálního fondu, ze zisku po zdanění nebo prostřednictvím nedaňových nákladů). Pelc a Pelech (2015, s. 148) v této souvislosti připomínají, že za poskytnutí nealkoholických nápojů na pracovišti nelze považovat poskytnutí pitné vody,

protože pitná voda je na základě Nařízení vlády č. 361/2007 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci, v aktuálním znění, nárokem zaměstnance (zajištění osobní hygieny zaměstnance).

Od daně z příjmů osvobozeným a zaměstnanci oblíbeným benefitem jsou nepeněžní plnění poskytnutá zaměstnancům (nebo jejich rodinným příslušníkům) **z fondu kulturních a sociálních potřeb**, ze sociálního fondu, ze zisku po zdanění nebo na vrub nedaňových výdajů na zdravotnické, vzdělávací a rekreační účely, na použití zařízení péče o děti předškolního věku, sportovní a kulturní akce atd.

Dále mezi osvobozené příjmy patří také zvýhodnění poskytovaná zaměstnavatelem provozujícím veřejnou dopravu osob svým zaměstnancům a jejich rodinným příslušníkům ve formě **bezplatných nebo zlevněných jízdenek, příjmy za práci žáků a studentů z praktického vyučování** a praktické přípravy nebo hodnota **přechodného ubytování** poskytovaná jako nepeněžní plnění zaměstnancům, pokud obec přechodného ubytování není shodná s místem bydliště zaměstnance.

V praxi často využívaným a osvobozeným benefitem je hodnota nepeněžního **bezúplatného plnění** poskytovaného z fondu kulturních a sociálních potřeb, ze sociálního fondu, ze zisku po zdanění nebo na vrub nedaňových výdajů až do výše 2 000 Kč ročně u každého zaměstnance. „*Zákon o daních z příjmů zde hovoří o bezúplatném plnění, zatímco vyhláška o FKSP i po novelizaci k 1. 1. 2014 nadále o darech.*“ (Pelc, Pelech, 2015, s. 152) V § 14 vyhlášky o FKSP lze výše uvedené dary poskytovat například za mimořádnou aktivitu ve prospěch zaměstnavatele při požáru nebo jiné živelné události, za aktivity humanitárního a sociálního charakteru, za péči o zaměstnance a jejich rodinné příslušníky, při pracovních výročích (20 let a každých dalších 5 let trvání pracovního poměru), při životních výročích (50 let a každých dalších 5 let věku) nebo při odchodu do starobního nebo invalidního důchodu.

Nejběžnějším zaměstnaneckým benefitem a zároveň příjmem, který je osvobozený od platby daně z příjmů, je platba zaměstnavatele v celkové maximální výši 30.000 Kč ročně jako **příspěvek na penzijní připojištění** se státním příspěvkem, příspěvek na doplňkové penzijní spoření a příspěvek na soukromé životní pojištění, které zahrnuje pojištění pro případ dožití, pro případ smrti nebo dožití, a pojištění na důchodové pojištění. Aby příspěvky na výše uvedená pojištění bylo možné dle § 6 odst. 9 písm. p) považovat za osvobozené, je nutné splnit další zákonné podmínky – platná pojistná

smlouva musí být uzavřena mezi zaměstnancem a pojišťovnou (nikoli zaměstnavatelem a pojišťovnou) a zároveň musí být sjednaná výplata pojistného plnění až po 60 kalendářních měsících a současně nejdříve v roce dosažení 60 let (případně v roce vzniku nároku na starobní nebo invalidní důchod).

Od zdanitelného období 2015 je osvobozen i příjem plynoucí zaměstnanci v podobě **majetkového prospěchu při bezúročném zápůjčce** až do úhrnné výše jistin 300.000 Kč z těchto zápůjček. Jedná se o osvobození výhody zaměstnance, který vznikne tím, že zaměstnavateli nemusí hradit obvyklý úrok z půjčky.

Nejedná se o taxativní výčet všech osvobozených plnění. Dále jsou osvobozeny například výdaje na stravování při tuzemských cestách nebo na odborné a administrativní práce poskytované dle zvláštních právních předpisů představitelům státní moci a další méně obvyklé formy příjmů.

Využitím osvobozených příjmů coby tzv. zaměstnaneckých benefitů lze na dani uspořit nemalé částky a zároveň jednak zatraktivnit jak konkrétní pracovní pozici, jednak přispět k dobré pověsti zaměstnavatele.

**Základem daně** z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti dle § 6 ZDP (dílčím základem) je souhrn všech příjmů ze závislé činnosti za konkrétní kalendářní rok zvýšený o tzv. povinné pojistné. Povinným pojistným se rozumí pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné na veřejné zdravotní pojištění, které je povinen hradit zaměstnavatel, v roce 2015 v celkové výši 34 % z hrubé mzdy. Částka příjmů navýšená o toto pojistné bývá označována jako superhrubá mzda.

Boněk (2001, s. 95) připomíná, že základ daně podle § 6 ZDP má oproti ostatním dílčím základům své specifikum – nelze kompenzovat s případnou ztrátou s dílčími základy daně z příjmů fyzických osob dle § 7 až 10 ZDP.

#### **1.2.4 Příjmy ze samostatné činnosti (§ 7)**

Dílčí základ daně osob samostatně výdělečně činných (tzv. OSVČ) zahrnuje příjem ze samostatné činnosti rozdělený na podnikání a jinou samostatnou výdělečnou činnost (Meritum, 2014, s. 43).

**Za příjem z podnikatelské činnosti** se dle § 7 odst. 1 ZDP považuje:

- příjem ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství,
- příjem ze živnostenského podnikání,
- příjem z jiného podnikání, ke kterému je potřeba podnikatelské oprávnění (příjmy advokátů, daňových poradců, auditorů, lékařů apod.),
- podíl společníka veřejné obchodní společnosti a komplementáře komanditní společnosti na zisku.

**Příjemem ze samostatné výdělečné činnosti** zákon rozumí (dle § 7 odst. 2 ZDP):

- příjem z užití nebo poskytnutí práv z průmyslového vlastnictví a autorských práv,
- příjem z nájmu majetku zařazeného v obchodním majetku,
- příjem z výkonu nezávislého povolání.

Rozdělení příjmů ze samostatné činnosti do dvou bloků je v zákoně z důvodu **možnosti uplatnění specifických ustanovení zákona** (Meritum, 2014, s. 44):

- ustanovení o možnosti stanovení daňového základu paušální částkou (§ 7a ZDP),
- ustanovení o možnosti rozdělení příjmu na spolupracující osobu (§ 13 ZDP),
- rozdílná možnost uplatnění výdajů procentem z příjmů (§ 7 odst. 7 ZDP),
- speciální možnost pro příjmy autorů podle § 7 odst. 2 písm. a) ZDP do 10 000 Kč (§ 7 odst. 6 ZDP) apod.

### **Daň stanovená paušální částkou dle § 7a**

Smyslem ustanovení o dani určené paušální částkou je dle Pelce a Pelecha (2015, s. 193) „*možnost sjednání základu daně a daně z příjmů fyzických osob mezi poplatníkem daně z příjmů a finančním úřadem na základě předpokládané výše příjmů a předpokládané výše výdajů z činností vymezených zákonem v ustanovení § 7 odst. 1 písm. a) až c).*“ Meritum (2014, s. 53) definuje stanovení daně paušální částkou jako speciální možnost zjednodušeného zdaňování příjmů.

### **Rozdělení příjmu na spolupracující osobu dle § 13**

Zákon o dani z příjmů umožňuje rozdělit příjmy a výdaje na jejich dosažení, zajištění a udržení při samostatné činnosti s výjimkou podílu společníka veřejné obchodní společnosti a komplementáře komanditní společnosti mezi poplatníka a s ním spolupracující osoby.

**Touto osobou může být** spolupracující manžel/manželka, spolupracující osoba žijící s poplatníkem ve společně hospodařící domácnosti nebo člen rodiny zúčastněný na provozu rodinného závodu. Rodinným závodem se dle § 700 Občanského zákoníku rozumí takový závod, ve kterém společně pracují manželé nebo konkrétně vymezení příbuzní. Tímto ustanovením došlo k rozšíření osob, na které je možné rozdělit příjmy, o členy rodiny, kteří se podílí na provozu rodinného závodu, ale nežijí s poplatníkem ve společně hospodařící domácnosti (Pelc, Pelech, 2015, s. 238).

§ 13 odst. 2 ZDP upravuje **obecná pravidla** pro rozdělení příjmů a výdajů:

- výše podílu na příjmech a výdajích spolupracující osoby musí být stejná,
- podíl příjmů a výdajů připadající na spolupracující osobu nesmí překročit 30 %,
- částka, o kterou příjmy převyšují výdaje, nesmí za zdaňovací období překročit částku 180.000 Kč,
- částka, o kterou příjmy převyšují výdaje, nesmí za každý započatý kalendářní měsíc spolupráce překročit částku 15.000 Kč.

*„Vůči odst. 2 je poté speciálním ustanovením odst. 3, který se týká spolupráce pouze s manželem poplatníka, kdy již do této spolupráce není zapojena žádná další osoba.“* (Pelc, Pelech, 2015, s. 239). V tomto případě je možné na druhého z manželů převést až 50 % celkových příjmů a výdajů, rozdíl mezi příjmy a výdaji nesmí překročit 540.000 Kč za zdaňovací období ani 45.000 Kč za každý započatý kalendářní měsíc spolupráce. Z těchto důvodů může být daňový režim spolupracující osoby v případě spolupráce manželů výhodnější.

Poslední odstavec vymezuje okruh osob, na které příjmy a výdaje rozdělit nelze. Jedná se například o dítě s neukončenou povinnou školní docházkou nebo o poplatníka, který zemřel.

Meritum (2014, s. 64) upozorňuje, že zahájení spolupráce podléhá oznamovací povinnosti. Spolupracující osoba musí do patnácti dnů od zahájení spolupráce podat

správci daně přihlášku k registraci. Oznamovací povinnost vzniká i vůči příslušné správě sociálního pojištění a zdravotní pojišťovně.

### Uplatnění výdajů procentem z příjmů dle § 7 odst. 7

„Zákon o daních z příjmů umožňuje fyzickým osobám, aby jako výdaj daňový neuplatňovaly skutečně prokázanou částku, ale částku stanovenou určitým procentem z příjmů.“ (Boněk, 2001, s. 508)

Procento příjmů, které lze uplatnit jako daňový výdaj, vždy záleží na konkrétním typu zdanitelného příjmu. Přehled všech druhů těchto příjmů a k nim příslušejících sazeb stanovených zákonem uvádí tabulka č. 1. Z té je také patrné, kterým směrem se tento institut vyvíjí a k jakým změnám došlo především od roku 2005, kdy se tyto výdajové paušály významně zvýšily. Naopak od roku 2013 dochází k jejich postupnému omezování prostřednictvím zavádění tzv. stropů.

Tab. č. 1: Přehled vývoje výdajů procentem z příjmů

Zákon	2004		2005-8		289/2009		362/2009		
	§	%	§	%	§	%	§	%	
<b>Příjmy</b>									
<b>z podnikání (§ 7)</b>									
ze zem. výr., les. a vod. hosp.	§ 7/1/a	§ 7/9/a	50 %	§ 7/9/a	80 %	§ 7/7/a	80 %	§ 7/7/a	80 %
ze živností řemeslných	§ 7/1/b	§ 7/9/c	25 %	§ 7/9/b	60 %	§ 7/7/a	80 %	§ 7/7/a	80 %
ze živností ostatních				§ 7/9/c	50 %	§ 7/7/b	60 %	§ 7/7/b	60 %
z jiného podnikání:	§ 7/1/c	x	x						
a) autorská práva, ...	§ 7/2/a	§ 7/9/b	30 %	§ 7/9/d	40 %	§ 7/7/b	60 %	§ 7/7/c	40 %
b) z nezáv. povolání	§ 7/2/b	§ 7/9/c	25 %						
c) znalci, tlumočníci, ...	§ 7/2/c	§ 7/9/c	25 %						
d) správce konk. podst.	§ 7/2/d	§ 7/9/d	25 %						
e) z pronájmu majetku v OM	§ 7/2/e	30% (od 1. 1. 2011 z. č. 346/2010 Sb.)							
podíly spol. VOS a kompl. KS	§ 7/1/d	x	x	x	x	x	x	x	x
<b>z nájmu (§ 9)</b>									
nemov. a mov. věci	§ 9/1	§ 9/4	20 %	§ 9/4	30 %	§ 9/4	30 %	§ 9/4	30 %
<b>z ostatních příjmů (§ 10)</b>									
ze zeměděl. výroby (ne SHR)	§ 10/1/a	§ 10/4	50 %	§ 10/4	80 %	§ 10/4	80 %	§ 10/4	80 %

Zdroj: vlastní zpracování podle Duška, 2014, s. 185

Při rozhodování o využití tohoto systému zdanění je třeba zohlednit **omezení výdajových paušálů**, které bylo přijato s účinností od 1. 1. 2013 v rámci tzv. stabilizačního balíčku (Meritum, 2014, s. 57):

- od zdaňovacího období 2013 je maximální limit výdajů uplatňovaných k příjmům z jiného podnikání (§ 7 odst. 7 písm. c) ZDP) stanoven na 800.000 Kč, z nájmu majetku v obchodním majetku (§ 7 odst. 7 písm. d) ZDP) a u příjmů z pronájmu (§ 9 odst. 4 písm. l) ZDP) maximálně 600.000 Kč. V obou případech se jedná o výdaje vztahující se k hranici příjmů 2.000.000 Kč,
- od 1. 1. 2015 jsou dále stanoveny i limity týkající se maximálního limitu výdajů u příjmů ze zemědělské činnosti a řemesel (§ 7 odst. 7 písm. a) ZDP) a u příjmů ze živností (§ 7 odst. 7 písm. b) ve výši 1.600.000 Kč respektive 1.200.000 Kč. I v tomto případě limitní výše výdajů odpovídá hranici příjmů 2.000.000 Kč.

V souvislosti s výše uvedeným stabilizačním balíčkem došlo také k **omezení možnosti uplatnit odčitatelnou položku na manžela/manželku a daňové zvýhodnění na děti**. Slevu a zvýhodnění nelze uplatnit v případě, že součet dílčích základů daně podle § 7 a 9, kde byly uplatněny procentní výdaje, je vyšší než 50 % celkového základu daně poplatníka (Dušek, 2015, s. 185).

Vyjma výhod, kterými jsou například nižší administrativní náročnost nebo zbavení se povinnosti prokazovat daňovou účinnost výdajů správci daně, má uplatnění výdajů procentem z příjmů i svá úskalí. Jedním z nich je povinnost dodanit závazky a pohledávky při přechodu na tento způsob vykazování daňového základu (a s tím spojená povinnost podat dodatečné daňové přiznání za předchozí zdanitelné období). Uplatnění paušálních výdajů má také negativní dopad při ukončení leasingové smlouvy na finanční pronájem hmotného majetku, kdy nelze odkoupený hmotný majetek zařadit do obchodního majetku, nelze tedy splnit podmínku daňové účinnosti nájemného za dobu trvání leasingové smlouvy dle § 24 odst. 4 písm. c) ZDP.

**Základem daně dle § 7 ZDP** (dílčím základem daně) jsou všechny výše uvedené příjmy, které se snižují o výdaje vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení. Zákon o dani z příjmů připouští tři způsoby zjištění základu daně ze samostatné činnosti, a to na základě vedení účetnictví, na základě vedení daňové evidence nebo již zmíněné uplatnění výdajů procentem z příjmů (Meritum, 2014, s. 44).

## Účetnictví

Dle Munzara (2006, s. 57) se účetnictvím rozumí „činnosti, při nichž se zaznamenávají stav a změny majetku, závazků a vlastního kapitálu, náklady a výnosy v peněžním vyjádření s cílem sestavit po skončení účetního období majetkový a výsledkový odpočet.“ Zjednodušeně tento pojem vysvětluje Strouhal (2011, s. 13) jako systém, který poskytuje informace o hospodářských operacích, při kterých se mění výše a struktura majetku nebo závazků, a informace o hospodaření podniku v průběhu jeho fungování. Poskytování informací jako základní funkci účetnictví zmiňuje i Kovanicová (2004, s. 1), podle které se od účetnictví požaduje, aby poskytovalo informace o finanční situaci podniku a o jeho výsledku hospodaření za konkrétní časové období.

Páteř **legislativního rámce** v oblasti účetnictví tvoří v České republice Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví v platném znění (dále jen ZÚ), prováděcí vyhlášky k tomuto zákonu a České účetní standardy.

**Povinnost vést účetnictví** mají zpravidla:

- fyzické osoby, které jsou jako podnikatelé zapsány v obchodním rejstříku,
- fyzické osoby, jejichž obrat pro účely DPH přesáhne za bezprostředně předcházející kalendářní rok částku 25.000.000 Kč,
- ostatní fyzické osoby na základě svého rozhodnutí.

Další fyzické osoby, které mají povinnost vést účetnictví, vymezuje § 1 odst. 2 ZÚ.

### **Daňová evidence**

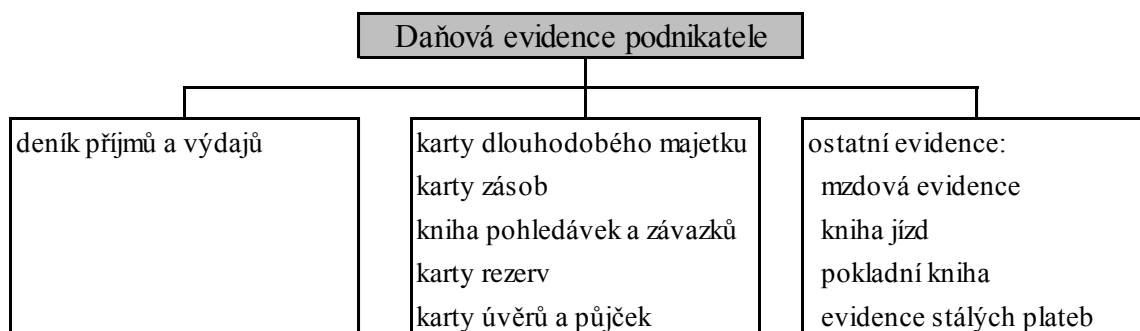
Daňová evidence vznikla na základě novely zákona o účetnictví č. 437/2003 Sb. k 1.1.2014 v návaznosti na zrušení jednoduchého účetnictví (Pelc, Pelech, 2015, s. 197) a dle Sedláčka (2004, s. 10) je mnohem méně administrativně náročná, jednodušší i po metodické stránce a klade i nižší nároky na technické vybavení než původní jednoduché účetnictví. Daňovou evidenci vedou fyzické osoby – podnikatelé, kteří nevedou účetnictví a neuplatňují výdaje procentem z příjmů.

Daňová evidence na základě zásady jednoduchosti zachycuje pouze peněžní toky, které bezprostředně souvisí s podnikatelskou činností a stav majetku a závazků podnikatele na konci zdaňovacího období (Sedláček, 2004, s. 10).



Schéma struktury daňové evidence podnikatele je znázorněno na obrázku 1.

Obr. č. 1: Daňová evidence podnikatele



Zdroj: vlastní zpracování dle Sedláčka, 2004, s. 13

### 1.2.5 Příjmy z kapitálového majetku (§ 8)

Příjmy z kapitálového majetku jsou taxativně vymezeny v § 8 ZDP. Jedná se např. o podíly na zisku z obchodní korporace, podíly na zisku tichého společníka, úroky, výhry, dávky penzijního pojištění se stáním příspěvkem, dávky doplňkového penzijního spoření nebo plnění ze soukromého životního pojištění (Pelc, Pelech, 2015, s. 200).

I když se příjmy z kapitálového majetku v praxi vyskytují často, do základu daně z příjmů vstupují relativně zřídka. Dle Boňka (2001, s. 96) je to způsobeno tím, že „příjmy z kapitálového majetku jsou velmi často příjmem zdaňovaným srážkovou daní“.

Meritum (2014, s. 118) dále připomíná, že na příjmy z kapitálového majetku se nevztahuje ustanovení o solidárním zvýšení daně (§ 16a ZDP).

### 1.2.6 Příjmy z nájmu (§ 9)

Za příjmy z nájmu zákon (§ 9 odst. 1 ZDP) považuje:

- příjmy z nájmu nemovitých věcí nebo bytů,
- příjmy z nájmu movitých věcí.

Jedná se o takové příjmy, které se nezahrnují do dílčího základu daně podle § 7 ZDP (v případě nájmu nemovitých nebo movitých věcí zahrnutých do obchodního majetku poplatníka) ani do dílčího základu daně podle § 10 ZDP (příležitostný nájem movitých věcí dle § 10 odst. 1 písm. a) ZDP).

Meritum (2014, s. 121) specifikuje movitou věc jako vše, co se nepovažuje za nemovitost. „Pro účely ZDP se za movitou věc považuje také: živé zvíře, část lidského těla a ovladatelná přírodní síla, se kterou se obchoduje.“ (Meritum, 2014, s. 121)

**Základem daně** dle § 9 (dílním základem daně) jsou příjmy z výše specifikovaného nájmu snížené o výdaje vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení, buď v prokázané výši, nebo formou výdajového paušálu (30 % z příjmů dle § 9, maximálně do částky 600.000 Kč).

Součástí zdanitelných příjmů dle § 9 nejsou případné **zálohy na služby** spojené s užíváním nemovitosti (například elektřina na osvětlení společných prostor, teplo, dodávky vody). Výdaje s těmito zálohami související také nejsou výdaji daňovými. A to pouze v případě, že po uplynutí roku jsou tyto zálohy zúčtovány se skutečnými výdaji za služby a případné přeplatky a nedoplatky jsou nájemci vráceny, respektive nájemcem uhrazeny.

Boněk (2001, s. 97) připomíná, že i přes to, že fyzická osoba v případě uplatňování výdajů v prokázané výši postupuje podle účetních předpisů, nestává se účetní jednotkou a majetek, který tato osoba pronajímá, se nestává obchodním majetkem.

### **1.2.7 Ostatní příjmy (§ 10)**

Za ostatní příjmy se, dle § 10, odst. 1 ZDP považují příjmy, při kterých dochází ke zvýšení majetku, pokud nejde o příjmy ze závislé činnosti, příjmy ze samostatné činnosti, příjmy z kapitálového majetku nebo příjmy z nájmu. Meritum (2014, s. 131) zdůrazňuje, že výčet příjmů dle § 10 je uvozen slovem „zejména“, což znamená, že se mezi tyto příjmy řadí i příjmy v tomto paragrafu přímo neuvedené.

#### **Příklady hlavních druhů ostatních příjmů § 10 ZDP:**

- příjmy z příležitostných činností nebo z příležitostného nájmu – Pelc, Pelech (2015, s. 217) v této souvislosti upozorňují na správné zařazení například příjmů z příležitostného zaměstnání pod § 6 nebo příjmu z nájmu nebo pachtu pozemku pod § 9, i když půjde o nájem krátkodobý,
- příjmy ze zemědělské výroby a lesního a vodního hospodářství, které nejsou provozovány podnikatelem (tzn. příležitostné příjmy drobných chovatelů

a pěstitelů), Meritum (2014, s. 132) upozorňuje na možnost uplatnění výdajů procentem příjmů, a to ve výši 80 % z příjmů ze zemědělské výroby,

- příjmy z převodu věcí, například z převodu vlastních nemovitostí, movitých věcí a cenných papírů,
- příjmy z převodu účasti na obchodní korporaci (příjmy z převodu účasti na obchodní společnosti nebo příjmy z převodu družstevního podílu),
- příjmy ze zděděných práv (například z průmyslového a jiného duševního vlastnictví, z autorských práv),
- přijaté výživné, důchody, renty, výsluhy a obdobné opakující se požitky, kam patří pro zajímavost plat současného i renta bývalého prezidenta republiky (Meritum, 2014, s. 135),
- podíly na likvidačním zůstatku člena obchodní korporace a vypořádací podíly při zániku účasti člena v obchodní korporaci,
- výhry v loteriích, sázkách a jiných podobných hrách, výhry z reklamních soutěží a slosování, ceny z veřejných nebo sportovních soutěží,
- příjem z jednorázové náhrady práv s povahou opakovaného plnění na základě ujednání mezi poškozenými a pojistitelem,
- bezúplatné příjmy.

Kromě demonstrativního výčtu příjmů, které se zahrnují do dílčího základu daně dle § 10 ZDP, obsahuje tento paragraf také řadu **osvobození**. Osvobozen je například příjem do částky 30.000 Kč (dle § 10 odst. 3 písm. a) ZDP) z příležitostné činnosti, z příležitostného nájmu movitých věcí a z příjmů ze zemědělské výroby a lesního a vodního hospodářství (Dušek, 2015, s. 93). Dále jsou na základě § 10 odst. 3 písm. d) ZDP osvobozeny bezúplatné příjmy od příbuzného v první linii přímé i vedlejší, od osoby, se kterou poplatník žil nejméně rok ve společné domácnosti nebo příjmy nabyté příležitostně do hodnoty 15.000 Kč.

Dušek (2015, s. 93) upozorňuje, že pokud je částka příjmů vyšší než limit pro osvobození, je nutné přiznat celou částku a nikoli jen to, o co je daný limit překročen. Dále klade důraz na slovo „příležitostně“, které je důležité proto, aby příjem nemohl být překvalifikován na neoprávněné podnikání (Dušek, 2015, s. 93).

**Základem daně** (dílčím základem daně) **dle § 10 ZDP** jsou výše uvedené příjmy snížené o výdaje prokazatelně vynaložené na jejich dosažení. Nikoli již tedy jako

v předchozích druzích příjmů výdaje vynaložené na jejich zajištění a udržení (Pelc, Pelech, 2015 s. 225). Což je logickým důsledkem toho, že se jedná o příjmy nahodilé. Boněk (2001, s. 97) upozorňuje na další specifikum: „*Konstrukce § 10 ZDP je taková, že není podstatné, zda byl výdaj uskutečněn ve stejném období, jako se dostavil zdaňovaný příjem, nebo dříve.*“

„*Jsou-li výdaje spojené s jednotlivým druhem ostatních příjmů vyšší než příjem, k rozdílu se nepřihlíží.*“ (Meritum, 2014, s. 141) Co se rozumí „jednotlivým druhem příjmů“ zákon nedefinuje a nelze **druhy příjmů** posuzovat například dle jednotlivých písmen z ustanovení § 10 odst. 1 ZDP (Meritum, 2014, s. 141). Druhy jednotlivých příjmů pro stanovení základu daně jsou uvedeny v Poučení k příloze č. 2 formuláře Přiznání k dani z příjmů fyzických osob.

Z výše uvedeného ustanovení vyplývá, že dílčí základ daně dle § 10 ZDP nemůže být nikdy záporný (Boněk, 2001, s. 98).

### **1.2.8 Daňové priznání k dani z příjmů fyzických osob**

Daňové priznání k dani z příjmů fyzických osob podle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, za konkrétní zdaňovací období, kterým je kalendářní rok (nebo jeho část), je povinen (dle § 38g odst. 1 ZDP) podat každý, jehož roční příjmy, které jsou předmětem daně z příjmů fyzických osob, přesáhly **15.000 Kč**, nebo každý, kdo vykazuje **daňovou ztrátu**. Od zdaňovacího období roku 2013 má rovněž povinnost podat daňové priznání poplatník, u něhož se zvyšuje daň o **solidární zvýšení daně**.

Illetško, Děrgel (2015, s. 25) uvádějí výjimky z povinnosti podat daňové priznání například pro poplatníka, který má příjmy ze závislé činnosti a funkčních požitků dle § 6 ZDP pouze **od jednoho plátce**, nebo **postupně od více plátců daně**, nebo pro poplatníka, jenž má pouze **příjmy ze závislé činnosti ze zahraničí** (vyjmuté dle § 38f ZDP).

Lhůta pro podání řádného daňového tvrzení<sup>1</sup> je stanovena v daňovém řádu (§ 36 odst. 1), tato povinnost je stanovena nejpozději do tří měsíců po uplynutí zdaňovacího období. „*Jedná-li se o poplatníka, který má ze zákona povinnost mít účetní závěrku*

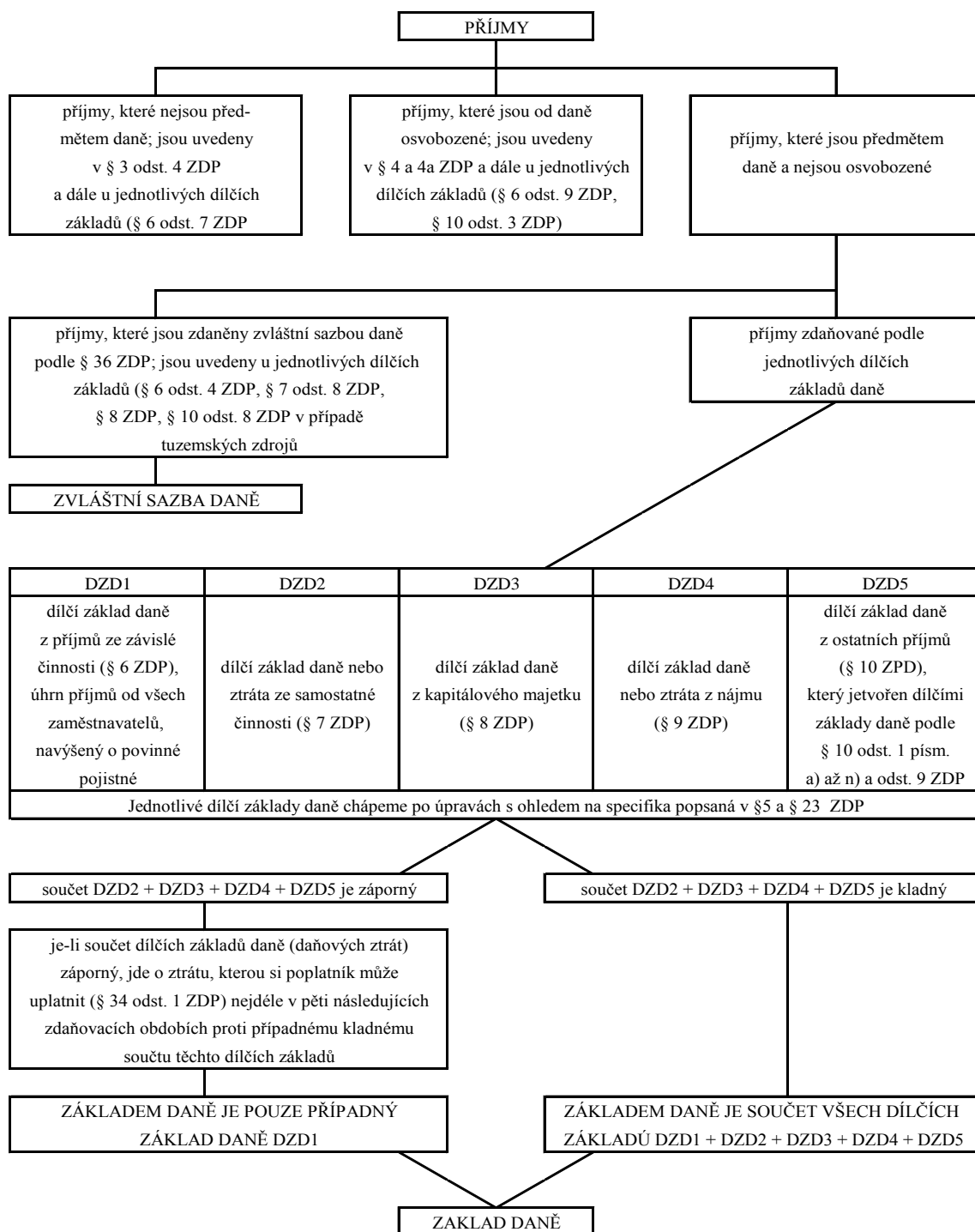
---

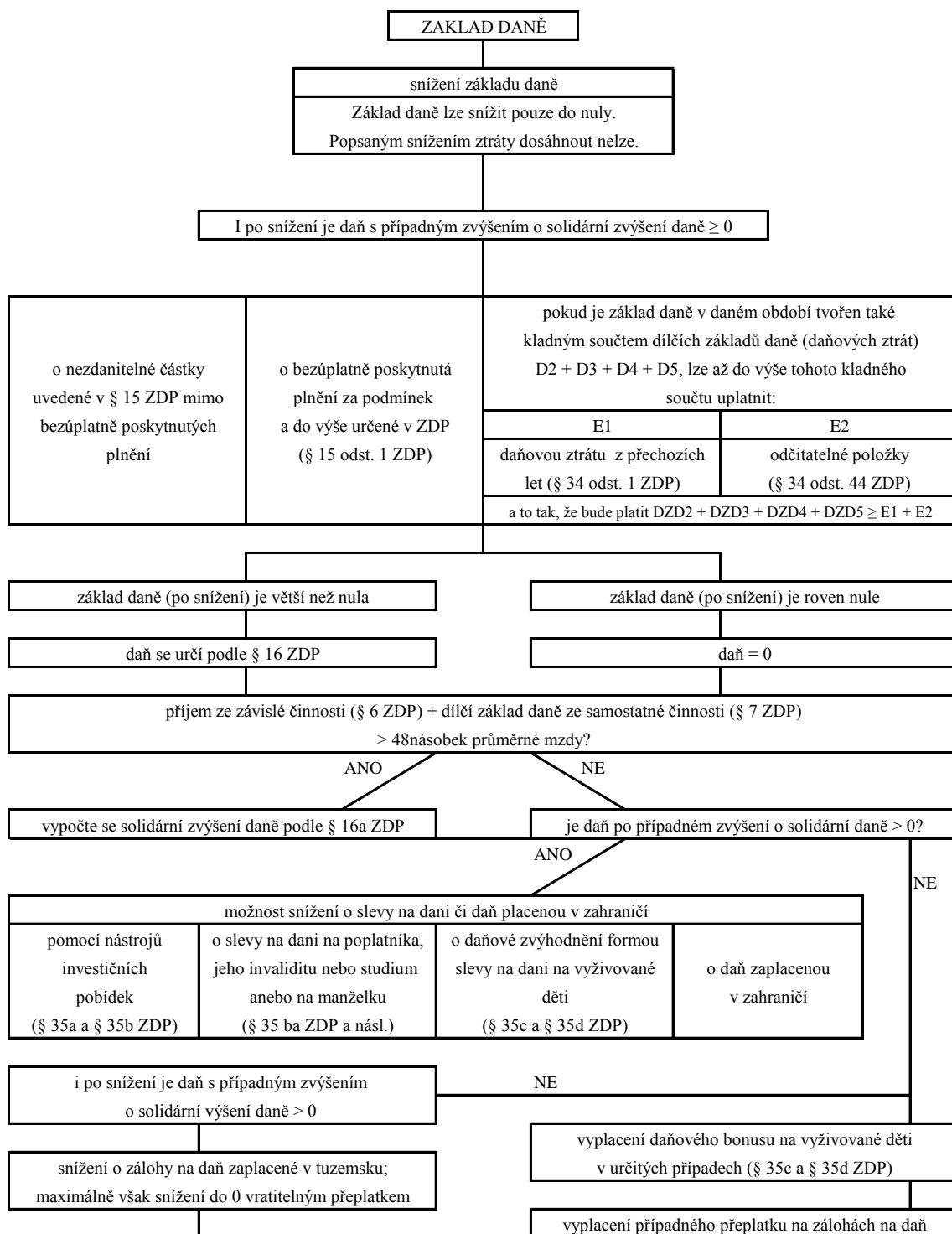
<sup>1</sup> S účinností daňového řádu, tj. od 1. ledna 2011 došlo k zavedení nového pojmu – daňové tvrzení. Za daňové tvrzení se dle § 1 odst. 3 považuje daňové priznání, hlášení nebo vyúčtování.

ověřenou auditorem, nebo jehož přiznání zpracovává a předkládá daňový poradce, podává se daňové přiznání nejpozději do šesti měsíců po uplynutí zdaňovacího období.“ (Illetško, Děrgel, 2014, s. 26)

Postup výpočtu daně a obecný princip zdanění fyzických osob je zjednodušeně popsán v následujícím obrázku číslo 2.

Obr. č. 2: Algoritmus výpočtu daňové povinnosti





Zdroj: vlastní zpracování dle Meritum (2014, s. 33 – 35)

## 2 POJISTNÉ NA SOCIÁLNÍ ZABEZPEČENÍ A ZDRAVOTNÍ POJIŠTĚNÍ

V následující kapitole budou zmíněny základní aspekty a principy výpočtu a hrazení pojistného na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění, které je nedílnou součástí odvodového zatížení vybraných příjmů fyzických osob. V této práci budou pro přehlednost uvedeny jen informace související s tématem daňové optimalizace.

### 2.1 Sociální zabezpečení

Problematiku sociálního zabezpečení v České republice upravuje především zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení o příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, v platném znění, zákon č. 54/1956 Sb., o nemocenském pojištění zaměstnanců, v platném znění a vyhláška č. 165/1979 Sb., o nemocenském pojištění některých pracovníků a o poskytování dávek nemocenského pojištění občanům ve zvláštních případech.

Pojistné na sociální zabezpečení **zahrnuje platby** na:

- nemocenské pojištění,
- důchodové pojištění,
- příspěvek na státní politiku zaměstnanosti.

**Poplatníky** pojistného na sociální zabezpečení jsou:

- zaměstnavatelé, jimiž se rozumějí právnické nebo fyzické osoby, které zaměstnávají alespoň jednoho zaměstnance,
- zaměstnanci, pokud jsou účastni nemocenského pojištění podle zákona č. 187/2006 Sb., v platném znění,
- osoby samostatně výdělečně činné, které jsou povinny platit pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, pokud jsou účastné důchodového pojištění podle zákona č. 155/1995 Sb. v platném znění,
- osoby dobrovolně účastné důchodového pojištění, které jsou za dobu dobrovolné účasti na důchodovém pojištění povinny platit pojistné na důchodové pojištění podle § 6 zákona č. 155/1995 Sb. v platném znění (Česká správa sociálního zabezpečení, 2016).

### 2.1.1 Sociální zabezpečení zaměstnanců a zaměstnavatele

Vančurová a Klazar (2008, s. 37) definují **zaměstnance z hlediska sociálního zabezpečení** jako osobu, která je činná v takovém pracovněprávním nebo jiném vztahu, který zakládá účast na nemocenském pojištění zaměstnanců. Příjem zaměstnanců zakládající účast na pojistném sociálního zabezpečení není totožný s definicí zdanitelného příjmu z hlediska daně z příjmu fyzických osob. Rozdíl je například u dohod o provedení práce, které zakládají účast na pojištění pouze, pokud je zúčtování započitatelný příjem v částce vyšší než 10.000 Kč (§ 7a odst. 1 zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, v platném znění).

Vyměřovacím základem pro účely sociálního zabezpečení je, dle § 5 odst. 1 zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociálního zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, úhrn příjmů, které jsou předmětem daně z příjmů fyzických osob a nejsou od této daně osvobozeny. Musí se jednat o příjmy, jež zaměstnavatel zaměstnanci zúčtoval v souvislosti se zaměstnáním, které zakládá účast na nemocenském nebo jen na důchodovém pojištění (plnění v peněžní i nepeněžní formě a výhody poskytované zaměstnavatelem).

Do vyměřovacího základu se naopak nezahrnuje zejména:

- náhrada škody podle zákoníku práce,
- odstupné, odchodné a odbytné poskytované na základě zvláštních právních předpisů,
- jednorázová sociální výpomoc poskytnutá zaměstnanci k překlenutí jeho mimořádně obtížných poměrů vzniklých v důsledku živelní pohromy, požáru, ekologické nebo průmyslové havárie nebo jiné mimořádně závažné události,
- plnění poskytnutá poživateli starobního nebo invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně po uplynutí jednoho roku ode dne skončení zaměstnání (Česká správa sociálního zabezpečení, 2016).

Vyměřovacím základem pro účely sociálního zabezpečení zaměstnavatele je částka odpovídající úhrnu vyměřovacích základů jeho zaměstnanců.



### 2.1.2 Sociální zabezpečení osob samostatně výdělečně činných

**Osoby samostatně výdělečně činné** je třeba z hlediska sociálního zabezpečení rozdělit do dvou skupin, a to na osoby, které vykonávají samostatnou výdělečnou činnost hlavní, a na ty, jež vykonávají činnost vedlejší. *„Je-li pro poplatníka samostatná výdělečná činnost hlavní činností, potom musí být účasten důchodového pojištění osob samostatně výdělečně činných, i když za příslušné rozhodné období dosáhl jen nepatrného zisku, anebo dokonce skončil ve ztrátě (Vančurová a Klazar, 2008, s. 62). Hlavní výdělečnou činností je taková činnost, která není považována za činnost vedlejší. „Za vedlejší se samostatná výdělečná činnost považuje jednak při souběhu zaměstnání a samostatné výdělečné činnosti a jednak v některých sociálně uznaných situacích“ (Vančurová a Klazar, 2008, s. 63).*

Z § 9 odst. 6 zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení o příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, v platném znění vyplývá, že samostatná výdělečná činnost se považuje za vedlejší samostatnou výdělečnou činnost, pokud podnikatel v daném kalendářním roce:

- vykonával zaměstnání zakládající účast na nemocenském pojištění zaměstnanců,
- pobíral invalidní důchod nebo mu byl přiznán starobní důchod,
- měl nárok na rodičovský příspěvek nebo na peněžitou pomoc v mateřství nebo nemocenské z důvodu těhotenství a porodu, pokud tyto dávky náleží z nemocenského pojištění zaměstnanců,
- osobně pečoval o osobu mladší 10 let, která je závislá na péči jiné osoby ve stupni I (tj. lehká závislost),
- osobně pečoval o osobu, která je závislá na péči jiné osoby ve stupních II až IV, pokud se jedná o osobu blízkou nebo jde o osobu, jež není osobou blízkou a zároveň žije s podnikatelem v domácnosti,
- vykonával vojenskou službu v ozbrojených silách České republiky (pokud nejde o vojáky z povolání), nebo
- byl nezaopatřeným dítětem podle § 20 odst. 3 písm. a) tohoto zákona.

Aby mohlo být podnikání posuzováno jako výkon vedlejší činnosti, je potřeba výše uvedené skutečnosti doložit na příslušnou Českou správu sociálního zabezpečení, a to nejpozději do konce kalendářního měsíce následujícího po měsíci, v němž byl podán Přehled o příjmech a výdajích ze samostatné výdělečné činnosti za kalendářní rok, ve kterém chce být podnikatel považován za osobu vykonávající vedlejší samostatnou výdělečnou činnost (Česká správa sociálního zabezpečení, 2016).

**Vyměřovacím základem** osob samostatně výdělečně činných je 50 % z částky, o kterou příjmy ze samostatné činnosti přesáhnou v rozhodném období výdaje na jejich dosažení, udržení a zajištění nebo 50 % dílčího základu daně z příjmů z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti (v případě vedení účetnictví). Při výpočtu pojistného na sociální zabezpečení je také třeba respektovat ustanovení o minimálním a maximálním vyměřovacím základu.

Osoby, jejichž samostatná činnost se považuje za **činnost vedlejší**, mají řadu zvýhodnění – nevztahuje se na ně ustanovení o minimálním vyměřovacím základu ani minimální výše zálohy na důchodové pojištění. Pokud rozdíl mezi příjmy a výdaji nebo dílčím základem daně (specifikace výše) z výkonu vedlejší samostatné činnosti po celý kalendářní rok nepřekročí zákonem určenou mez, nemusí být tyto osoby za dané období účastny důchodového pojištění (Vančurová a Klazar, 2008, s. 94).

Sazby pojistného na sociální zabezpečení pro rok 2015 jsou pro přehlednost uvedeny v následující tabulce č. 2.

Tab. č. 2: Sazby pojistného na sociální zabezpečení 2015

Druh pojištění	Hradí zaměstnavatel	Hradí zaměstnanec	OSVČ
Nemocenské pojištění	2,30%	0%	1,4 % (dobrovolná účast)
Důchodové pojištění	21,50%	6,5 % (není-li ve II. pilíři) 3,5 % (je-li ve II. pilíři)	28 % (není-li ve II. pilíři) 25 % (je-li ve II. pilíři)
Státní politika zaměstnanosti	1,20%	0%	1,20%
Celkem	25%	6,5 % (není-li ve II. pilíři) 3,5 % (je-li ve II. pilíři)	6 % (není-li ve II. pilíři) 27,6 % (je-li ve II. pilíři)

Zdroj: vlastní zpracování dle zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení o příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, v platném znění, 2016.

**Rozhodným obdobím** je v případě závislé činnosti kalendářní měsíc, v případě osob samostatně výdělečně činných kalendářní rok.

Stěžejní částky sociálního pojištění jsou uvedeny v Příloze B této práce.

## **Ukončení důchodového spoření – tzv. II. pilíře**

Dne 1. července 2015 byl ve Sbírce zákonů České republiky vyhlášen zákon č. 426/2011 Sb., o důchodovém spoření, v platném znění, který zakazuje vstup nových účastníků do systému tzv. II. pilíře. Samotný II. pilíř byl zrušen na základě rozhodnutí vlády k 1. lednu 2016 a výplata naspořených prostředků bude ukončena do konce roku 2016 tak, aby byl respektován roční cyklus placení pojistného na důchodové zabezpečení. Po ukončení tohoto systému důchodového spoření zaniknou i sazby pro II. pilíř uvedené v tabulce č. 2 a režim výpočtů a úhrad sociálního pojištění se vrátí do stavu před zavedením II. pilíře (Ministerstvo financí České republiky, 2016).

### **2.1.3 Nemocenské pojištění**

Cílem dávek nemocenského pojištění je finančně zabezpečit ekonomicky aktivní občany v okamžiku, kdy kvůli nemoci, úrazu, karanténě či mateřství krátkodobě ztratí výdělek (Krebs, 2010, s. 260). Od 1. ledna 2009 je nemocenské pojištění upraveno zákonem č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, v aktuálním znění. Účast na nemocenském pojištění zaměstnanců vzniká ze zákona a je povinná. Osoby samostatně výdělečně činné si mohou platit nemocenské pojištění dobrovolně.

### **2.1.4 Důchodové pojištění**

Základním předpisem, který upravuje nároky na důchody, způsob stanovení výše důchodů a podmínky pro jejich výplatu, je zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, který nabyl účinnosti 1. ledna 1996. Podle zákona o důchodovém pojištění jsou osoby účastné tohoto pojištění zabezpečeny v životních situacích, jako je stáří, invalidita nebo úmrtí živitele. V těchto případech mají plátcí pojistného nárok na vyplácení dávek důchodového zabezpečení:

- starobní důchod,
- invalidní důchod,
- vdovský a vdovecký důchod,
- sirotčí důchod.

Základní důchodové pojištění tvoří spolu s nemocenským pojištěním součást sociálního zabezpečení ve smyslu zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů.

Povinně jsou účastníci důchodového pojištění lidé výdělečně činní, a to za předpokladu, že výdělečná činnost svým rozsahem zakládá účast na tomto pojištění. Dobrovolně se k účasti mohou přihlásit osoby starší osmnácti let za zákonem stanovených podmínek. (Česká správa sociálního zabezpečení, 2016)

## 2.2 Zdravotní pojištění

Veřejné zdravotní pojištění je druh zákonného pojištění, na jehož základě je plně nebo částečně hrazena zdravotní péče poskytovaná pojištěncům s cílem zachovat nebo zlepšit jejich zdravotní stav, a je důležitou součástí českého právního systému. Od roku 1993 je toto pojištění samostatnou částí správy veřejných mimorozpočtových financí. Problematiku zdravotního pojištění v České republice upravuje zejména zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, v platném znění a zákon č. 592/1992 Sb., o pojištění na všeobecné zdravotní pojištění, v platném znění. Zdravotní pojištění je na rozdíl od sociálního zabezpečení v České republice povinné pro všechny osoby s trvalým pobytem na území České republiky a pro osoby, které na území České republiky trvalý pobyt nemají, pokud jsou zaměstnány u českého zaměstnavatele (Červinka, 2013, s. 18). České právní předpisy vymezují i další účastníky zdravotního pojištění.

**Plátcí pojistného** na zdravotní pojištění jsou:

- zaměstnavatelé,
- stát (platí pojistné za specifické skupiny osob),
- individuální pojištěnec.

Individuální pojištěnec se může stát plátcem zdravotního pojištění ze třech různých důvodů:

- je zaměstnancem vykonávajícím činnost, ze které mu plynou nebo by měly plynout příjmy ze závislé činnosti podle § 6 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů,
- je osobou samostatně výdělečně činnou,
- je osobou bez zdanitelných příjmů (Všeobecná zdravotní pojišťovna, 2016).

**Vyměřovacím základem** zaměstnance je úhrn příjmů dle § 6 ZDP. Vyměřovacím základem osoby samostatně výdělečně činné je 50 % příjmů z podnikání a jiné

samostatně výdělečné činnosti po odpočtu výdajů vynaložených na jeho dosažení, zajištění a udržení.

I v případě vyměřovacího základu na zdravotní pojištění je třeba zohlednit ustanovení o **minimálním vyměřovacím základu**, který činí 13 306 Kč pro rok 2015 (50 % průměrné mzdy – 26.611 Kč). Minimální vyměřovací základ neplatí pro:

- osoby, za které je plátcem pojistného stát (podle § 7 odst. 1 písm. a) až i) zákona č. 48/1997 Sb.),
- pro osoby s těžkým tělesným, smyslovým nebo mentálním postižením, které jsou držiteli průkazu ZTP nebo ZTP/P (dle zvláštního právního předpisu – zákona č. 29/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů),
- pro osoby, které dosáhly věku potřebného pro nárok na starobní důchod i v případě, že nesplňují další podmínky pro jeho přiznání (Vybíhal a kolektiv, 2015, s. 152).

Maximální vyměřovací základ byl s účinností od 1. 1. 2015 zrušen.

**Výše pojistného** je stanovena na 13,5 % z vyměřovacího základu a je shodná pro příjmy ze závislé činnosti i pro příjmy z podnikání a jiné samostatně výdělečné činnosti. Červinka (2013, s. 32) si všímá, že se tato sazba nezměnila po celou dobu samostatného zdravotního pojištění.

**Rozhodné období** je shodné s vymezením u sociálního zabezpečení - v případě závislé činnosti kalendářní měsíc, v případě osob samostatně výdělečně činných kalendářní rok.

#### **Vznik a zánik zdravotního pojištění**

Zdravotní pojištění vzniká dnem narození (jde-li o osobu s trvalým pobytem na území České republiky) nebo dnem, kdy se osoba bez trvalého pobytu na území České republiky stala zaměstnancem českého zaměstnavatele anebo získala trvalý pobyt na území České republiky.

Zdravotní pojištění zaniká úmrtím pojištěnce nebo jeho prohlášením za mrtvého nebo ukončením trvalého pobytu na území České republiky (Všeobecná zdravotní pojišťovna, 2016).

### 3 OPTIMALIZACE DAŇOVÉHO ZATÍŽENÍ PŘÍJMŮ FYZICKÝCH OSOB

Termín daňová optimalizace se obvykle používá pro jednání daňového subjektu, které má za cíl minimalizaci daňové povinnosti (Boněk, 2001, s. 228).

Klimešová (2014, s. 13) definuje daňovou optimalizaci jako legální cestu ke snížení daňové povinnosti bez porušení zákona a konstatuje, že využití možnosti daňové optimalizace je logickým jednáním každého daňového subjektu, protože může kromě snížení daňové povinnosti představovat například i konkurenční výhodu.

Kocina (2014, s. 82) nahlíží na daňovou optimalizaci jako na legální způsob, jak co nejjednodušeji a dlouhodobě snižovat daňovou povinnost díky efektivnímu nastavení všech parametrů daní.

Při provedení rekapitulace lze tedy konstatovat, že daňová optimalizace představuje využití všech možností, které dává daňovému poplatníkovi platná legislativa, pro minimalizaci daňové povinnosti.

#### 3.1 Daňový únik versus daňová optimalizace

Ve všech výše uvedených definicích daňové optimalizace hraje klíčovou roli slovo „legální“, jedná se tedy výlučně o zákonné prostředky. V případě využití nelegálních postupů se ale již jedná o **daňový únik**. Klimešová (2014, s. 47) upozorňuje, že ač se jedná o běžně používaný pojem, není nikde jednoznačně vymezen, a dle jejího názoru je protipólem daňové optimalizace. Na druhou stranu Kocina (2014, s. 83) považuje daňový únik za jednu z metod daňové optimalizace.

Daňový únik může mít formu trestného činu. Trestní zákoník (zákon č. 40/2009 Sb., v platném znění) hovoří o daňových trestných činech ve druhém dílu VI. hlavy - trestné činy daňové, poplatkové, devizové. Mezi tyto trestné činy patří zejména:

- zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby,
- neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby,
- nesplnění oznamovací povinnosti v daňovém řízení,
- porušení předpisů o nálepkách a jiných předmětech k označení zboží,
- padělání a pozměnění předmětů k označení zboží pro daňové účely a předmětů dokazujících splnění poplatkové povinnosti.

Aby bylo možné výše uvedenou činnost klasifikovat jako trestný čin, musí být prováděna ve větším rozsahu (hodnota větší než 50.000 Kč) a musí se jednat o úmyslný čin. Klimešová (2014, s. 47) však upozorňuje, že tyto trestné činy představují pouze minimum z široké škály daňových úniků.

V praxi se vyskytuje i celá řada daňových úniků neúmyslných, které mohou vyplývat z neúplných informací, nedbalosti či neopatrnosti, které jsou důsledkem značné nepřehlednosti zákonů, jejich nejasného výkladu zákonných ustanovení (Klimešová, 2014, s. 48).

### **3.2 Stínová (šedá) ekonomika**

V souvislosti s daňovou optimalizací, respektive s daňovými úniky, úzce souvisí také problematika tzv. stínové nebo také šedé ekonomiky. „*Stínová ekonomika představuje konglomerát nejrůznějších pololegálních a nelegálních hospodářských činností, které prolínají celým hospodářským životem země.*“ (Jurečka a kolektiv, 2010, s. 36)

Nejčastěji se v souvislosti se stínovou ekonomikou zmiňuje nehlášená nebo neregistrovaná výroba, zaměstnávání ilegálních přistěhovalců, ilegální výroba nebo dovoz lihovin a tabákových výrobků, neregistrované služby (tzv. „melouchy“, „fušky“), ale také obchod s kradeným zbožím, prostituce, výroba a prodej drog (Jurečka a kolektiv, 2010, s. 36). Široký dále upozorňuje, že běžnou praxí je také vyplácení části mezd mimo oficiálně vykázané mzdové prostředky a s tím související zneužívání sociálního systému. (2008, s. 249).

### **3.3 Možnosti daňové optimalizace v kontextu daně z příjmů fyzických osob**

Možnosti daňové optimalizace u poplatníka – fyzické osoby spočívají například ve využití následujících institutů:

- daňové úspory (využití všech alternativních možností snížení základu daně v rámci platné legislativy),
- odložením daně do budoucna (daňové rezervy),
- vyhnutím se daním legálním využitím nedostatků a nepřesností v zákonech (Boněk, 2001, s. 228).

Aby byl poplatník schopen efektivně rozhodovat o optimalizaci své daňové povinnosti, musí mít základní povědomí o tom, co je a co není předmětem daně, co je předmětem daně, ale je za zákonem stanovených podmínek od daně osvobozeno, o možnostech použití nezdanitelné části daně, odčitatelných položek a uplatnění slev na dani (Klimešová, 2014, s. 73).

### **3.3.1 Daňově uznatelné výdaje**

Primárním předpokladem správného a optimálního stanovení daně je použití nejvhodnějšího způsobu uplatnění výdajů. Pokud se poplatník rozhodne pro uplatňování skutečných daňových výdajů, respektive nákladů, postupuje podle § 24 ZDP, který v odstavci 1 definuje daňové výdaje jako výdaje vynaložené na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů ve výši prokázané poplatníkem a ve výši stanovené tímto zákonem a zvláštními předpisy.

Aby mohl být výdaj uplatněn jako daňový, musí splnit následující podmínky:

- prokazatelnost výdaje (poplatník musí být schopen výdaj věrohodně prokázat),
- souvislost výdaje s dosažením, zajištěním a udržením příjmů,
- správná evidence výdaje,
- uznatelnost výdaje není výslovně zákonem o daních z příjmů vyloučena (Klimešová, 2014, s. 74).

### **3.3.2 Příjmy osvobozené od daně**

Od daně z příjmu jsou osvobozeny příjmy dle § 10 odst. 3 ZDP. Například výhry z deklarovaných loterií a sázek, bezúplatné příjmy od příbuzných v přímé linii a v linii vedlejší, příležitostné příjmy, pokud jejich úhrn od téhož poplatníka ve zdaňovacím období nepřesáhne částku 15.000 Kč.

Dále sem patří celá řada příjmů vyjmenovaných v § 4 a § 4a) ZDP - přijaté náhrady majetkové nebo nemajetkové újmy, plnění z pojištění majetku, odpovědnosti za škodu, příjmy z prodeje rodinného domu nebo bytové jednotky (za zákonem stanovených podmínek), ceny z veřejných nebo reklamních soutěží atd. Osvobozené příjmy se neuvádí v daňovém přiznání.



### **3.3.3 Příjmy zdaněné zvláštní sazbou**

V daňovém přiznání se neuvádí ani příjmy, ze kterých se daň vybírá zvláštní sazbou daně podle § 36 ZDP (například podíly na zisku, podíly na zisku v s.r.o., komanditní společnosti či družstvu, výnosy na vkladovém nebo devizovém účtu). Neuvádí se ani příjmy z dohod o provedení práce, pokud byly zdaněny srážkovou daní.

### **3.3.4 Příjmy, které nejsou předmětem daně**

V daňovém přiznání se rovněž neuvádí příjmy uvedené v § 3 odst. 4 ZDP, například příjmy z vypořádání společného jmění manželů, příjmy tzv. au-pair (pokud pracují za stravu a ubytování) nebo majetkový prospěch vydržitela při bezúročném zápůjčce, vypůjčitele při výpůjčce nebo výprostka při výprose.

### **3.3.5 Obchodní majetek poplatníka a jeho odpisování**

Optimalizace daňové povinnosti poplatníka zahrnuje také rozhodování o následujících aspektech:

- pořízení obchodního majetku (koupě versus pronájem majetku),
- financování koupě (za hotové, na úvěr nebo formou leasingu),
- způsobu odpisování majetku (rovnoměrné nebo zrychlené odpisování, přerušení nebo neuplatnění odpisu),
- vyřazení majetku (průkazná likvidace, prodej, vyřazení do osobní spotřeby podnikatele).

### **3.3.6 Uplatnění daňové ztráty**

*„Pokud podle účetnictví, daňové evidence nebo podle záznamů o příjmech a výdajích přesáhnou výdaje příjmy uvedené v § 7 a § 9 zákona o daních z příjmů, je rozdíl ztrátou.“* (Klimešová, 2014, s. 84). O ztrátu lze snížit základ daně dle § 7 až § 10 ZDP, a to nejdéle v pěti zdaňovacích obdobích bezprostředně následujících po vzniku ztráty v souladu s ustanovením § 34 odst. 1 ZDP.

### **3.3.7 Nezdánitelné části základu daně a odčitatelné položky**

Od základu daně je dále možné odečíst řadu nezdanitelných částí základu daně a odčitatelných položek, jako je například:

- hodnota darů nebo jiných bezúplatných plnění (splňující podmínky dané § 15 odst. 1 ZDP),
- odečet úroků z úvěru ze stavebního spoření a hypotečního úvěru (§ 15 odst. 3 a 4 ZDP),
- příspěvek zaplacený poplatníkem na penzijní připojištění, penzijní pojištění a doplňkové penzijní spoření (§ 15 odst. 5 ZDP),
- zaplacené pojistné na životní pojištění (§ 15 odst. 6 ZDP),
- ostatní nezdaniitelné části základu daně dle § 15 ZDP (odborové příspěvky, úhrada dalšího vzdělávání),
- položky odčitatelné od základu daně dle § 34 ZDP (odpočet na podporu výzkumu a vývoje nebo na podporu odborného vzdělávání).

### **Dary (§ 15 odst. 1 ZDP)**

Od základu daně je možné jako nezdaniitelnou částku odečíst poskytnuté dary, např. na zdravotnictví, školství, kulturu, vědu a výzkum, charitu, náboženské a charitativní účely atd. Často uplatňovaným darem je bezpříspěvkový odběr krve, hodnota jednoho odběru je pro daňové účely oceněna na částku 2.000 Kč, dary lze uplatnit maximálně do výše 10 % základu daně. Je ovšem nutné dodržet také minimální výši darů – 2 % základu daně nebo alespoň 1.000 Kč. Dále lze odečíst hodnotu odběru orgánu od žijícího dárce, která se oceňuje částkou 20.000 Kč.

### **Úroky z úvěru ze stavebního spoření (§ 15 odst. 3 a 4 ZDP)**

Stát podporuje vlastní bydlení prostřednictvím možnosti odpočtu úroků úvěru z bydlení až do výše 300.000 Kč ročně. Základ daně si lze snížit odpočtem úroků z úvěru pouze tehdy, pokud je daným úvěrem řešena takzvaná bytová potřeba poplatníka (například výstavba, oprava nebo koupě bytového nebo rodinného domu nebo bytové jednotky).

### **Penzijní připojištění, penzijní pojištění a doplňkové penzijní spoření (§ 15 odst. 5 ZDP)**

Od základu daně je možné ve zdaňovacím období odečíst příspěvek v maximální výši 12.000 Kč zaplacený poplatníkem na:

- penzijní připojištění se státním příspěvkem podle smlouvy o penzijním připojištění se státním příspěvkem,

- penzijní pojištění podle smlouvy o penzijním pojištění za podmínky, že byla sjednána výplata plnění z tohoto pojištění až po 60 kalendářních měsících a současně nejdříve v roce dosažení věku 60 let,
- doplňkové penzijní spoření.

Na maximální odpočet ve výši 12.000 Kč od základu daně dosáhne ten účastník, který uhradí na svůj účet penzijního připojištění, respektive doplňkového penzijního spoření částku 24.000 Kč ročně. Měsíční příspěvek tedy musí přesahovat částku 1.000 Kč.

### **Životní pojištění (§ 15 odst. 6 ZDP)**

Zákon o daních z příjmů umožňuje odečíst ze základu daně z příjmů příspěvek na životní pojištění a maximální odečitatelná částka činí 12.000 Kč za rok. Pro uplatnění daňového odpočtu je opět třeba splnit zákonem stanovené podmínky - výplata pojistného plnění je v rámci pojistné smlouvy sjednána až po 60 měsících od uzavření pojistné smlouvy a současně nejdříve v kalendářním roce, v jehož průběhu dosáhne poplatník 60 let věku. Další podmínkou je, že osoba pojištěného je shodná s osobou plátce pojištění a plátce daně z příjmu.

Z daní nelze odečítat částku na úrazové pojištění, na pojištění závažných onemocnění nebo pojištění zproštění od placení, i když tato připojištění zpravidla bývají součástí pojistné smlouvy.

### **3.3.8 Slevy na dani**

Velmi účinným institutem vedoucím ke snížení daňové povinnosti představují slevy na dani, které se odčítají od již vypočtené daně (ř. 60 daňového priznání). Jedná se o slevy podle § 35 ZDP odst. 1 za zaměstnávání osob se zdravotním postižením nebo s těžším zdravotním postižením a dále o slevy podle § 35a a 35b ZDP (investiční pobídky).

Dalšími slevami jsou slevy na dani pro poplatníky podle § 35ba ZDP:

- základní sleva na poplatníka ve výši 24.840 Kč,
- sleva na manželku/manžela ve výši 24.840 Kč v případě, že manželé žijí ve společné domácnosti a příjem druhého z manželů nepřesáhl částku 68.000 Kč,
- sleva na manželku/manžela, která/který je držitelem průkazu ZTP (osoba zvláště těžce postižená) nebo ZTP/P (osoba zvláště těžce postižená s průvodcem) ve výši dvojnásobku původní slevy, tj. 49.680 Kč,

- základní sleva na invaliditu – pro poživatele invalidního důchodu pro invaliditu prvního nebo druhého stupně ve výši 2.520 Kč,
- rozšířená sleva na invaliditu – pro poživatele invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně ve výši 5.040 Kč,
- sleva na držitele průkazu ZTP/P ve výši 16.140 Kč,
- sleva na studenta ve výši 4.020 Kč v případě splnění zákonem stanovených podmínek (soustavná příprava na budoucí povolání, věk maximálně 26 let, respektive 28 let v případě doktorandského studia),
- sleva za umístění dítěte ve výši skutečně prokázaných výdajů, maximálně však do výše minimální mzdy (novinka od 1. 1. 2014).

### **3.3.9 Daňové zvýhodnění na vyživované dítě**

Poslední zde zmíněnou slevou na dani je daňové zvýhodnění na vyživované dítě. Od roku 2015 je sleva diferencovaná dle počtu a pořadí dětí ve společné domácnosti - na první vyživované dítě 13 404 Kč za rok, na druhé dítě 15804 Kč za rok, a na třetí a každé další dítě 17004 Kč za rok. Má-li poplatník nízkou nebo nulovou daň, získá zbytek daňového zvýhodnění formou daňového bonusu. Jak již bylo zmíněno výše, toto daňové zvýhodnění nelze využít v případě uplatnění výdajových paušálů ani v případě, že poplatník nedosáhl příjem dle § 6, 7, 8 nebo 9 alespoň ve výši minimální mzdy. (dle § 35c ZDP)

### **3.3.10 Daňové ráje**

Klimešová nazývá daňovým rájem všechny oblasti, které nezdaňují některé, nebo všechny ekonomické aktivity, majetek nebo subjekty, a zároveň upozorňuje, že žádná jednoznačná a právně dokonalá definice neexistuje (2014, s. 181). Toto nízké nebo žádné zdanění umožňuje daňovým subjektům platit nízké, respektive žádné daně, zejména se jedná o daně důchodové.

Za jurisdikce se zvýhodněným režimem už nelze považovat jen karibské nebo tichomořské ostrovy, ale také evropské lokality (ostrovy Man, Jersey, Guernsey, Madeira nebo Kypr, dále pevninské Švýcarsko, Gibraltar nebo v souvislosti s předními českými tenisty často zmiňované Monako). Sojka (2013, s. 234) zmiňuje některé státy USA jako oblasti s významnými prvky off-shore jurisdikcí (Wyoming, Florida), ale také státy Evropské unie jako je Irsko nebo Maďarsko.

**Další příležitostí ke snížení daňové povinnosti** poplatníka může být již zmíněné uplatnění paušálních výdajů, daň stanovená paušální částkou nebo rozdělení příjmů na spolupracující osobu (v tomto případě lze uspořít nejen daň z příjmů, ale i pojistné na sociální zabezpečení).

## 4 KOMPARACE DAŇOVÉHO ZATÍŽENÍ RŮZNÝCH DRUHŮ PŘÍJMŮ FYZICKÝCH OSOB

Následující příkladová studie srovnává různé druhy příjmů fyzických osob z hlediska poměru nákladů podnikatele na jedné straně a čistého příjmu, který pracovník skutečně obdrží, na straně druhé. Dále se zabývá klady a zápory jednotlivých forem práce, které jsou relevantní pro výběr vhodné varianty. Pro přehlednost studie abstrahuje od daně z přidané hodnoty.

### 4.1 Charakteristika podnikatele

Daňovým subjektem je fyzická osoba podnikající dle živnostenského zákona nezapsaná v obchodním rejstříku, která podniká pod svým jménem v oboru zprostředkování nebankovních hypoték a vede daňovou evidenci.

#### Subjekt

Jméno a příjmení: Petr Chytrý  
Datum narození: 31. 12. 1980  
Občanství: Česká republika  
Sídlo: Krásná 1, 330 00 Plzeň  
Identifikační číslo osoby: 12345678

#### Živnostenská oprávnění

Živnostenské oprávnění č. 1:

Předmět podnikání: Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 a 3 živnostenského zákona

Obory činností: Zprostředkování obchodu a služeb  
Služby v oblasti administrativní správy a služby organizačně hospodářské povahy

Druh živnosti: Ohlašovací volná

Živnostenské oprávnění č. 2:

Předmět podnikání: Poskytování nebo zprostředkování spotřebitelského úvěru

Druh živnosti: Ohlašovací vázaná

Petr Chytrý zprostředkovává nebankovní hypotéky a úvěry soukromým i podnikatelským subjektům. Zejména díky aktivnímu využívání internetového marketingu má pan Chytrý klienty po celé České republice.

Během jednoho roku plánuje tento podnikatel zprostředkovat nebankovní hypotéky a půjčky pro 100 klientů v celkové hodnotě 17.000 tis. Kč. Svou provizi, tzn. zdanitelné příjmy, očekává v průměrné výši 1.500 tis. Kč. Dalším příjmem pana Chytrého budou i přijaté úroky z prodlení za pozdě uhrazené provize ve výši 100 tis. Kč. Přijaté úroky z běžného účtu jsou zanedbatelné a významně studii neovlivní. **Celkové zdanitelné příjmy plánuje podnikatel ve výši 1.600 tis. Kč.**

Očekávané daňové výdaje pana Chytrého mají složení a výši popsané v tabulce č. 3.

Tab. č. 3: Očekávané daňové výdaje

300.000 Kč	výdaje na propagaci
200.000 Kč	výdaje na právní pomoc a notářské služby
250.000 Kč	nájem kanceláře vč. služeb
200.000 Kč	cestovní náhrady za použití soukromého vozidla
50.000 Kč	ostatní výdaje (telefon, kancelářské potřeby atd.)
<b>1.000.000 Kč</b>	<b>daňově účinné výdaje celkem</b>

Zdroj: vlastní zpracování, 2016

Ze struktury předpokládaných výdajů je zřejmé, že daňový subjekt podniká v pronajatých nebytových prostorech a do výdajů si uplatňuje zaplacený nájem a služby s ním související (například spotřeba elektrické energie, plynu, ale také úklid a odvoz odpadu). Pro svoji činnost využívá soukromý automobil (tzn. nezahrnutý v obchodním majetku) a v souladu s ustanovením § 24 odst. 2 písm. k) bod 3 ZDP si uplatňuje výdaje ve výši sazby základní náhrady a náhrady výdajů za spotřebované pohonné hmoty.

Nevýznamnější položkou daňových výdajů jsou výdaje na propagaci. Jedná se především o přijaté faktury za služby Google AdWords, Sklik od Seznam.cz, poplatky za celou řadu domén registrovaných panem Chytrým a platby za reklamy na různých webových stránkách. Druhou největší položkou jsou výdaje za právní služby, které se týkají jak koncipování smluv, obchodních podmínek a dalších obchodních záležitostí,

tak spolupráce při vymáhání neuhrazených pohledávek (soudní spory, rozhodčí řízení), a notářské služby spojené zejména s uzavíráním smluv.

V obchodním majetku daňového poplatníka je pouze drobný dlouhodobý hmotný majetek – vybavení kanceláře (nábytek, počítačová sestava, notebook, tiskárna atd.).

## 4.2 Vymezení různých alternativ zajištění výrobního faktoru práce

Petr Chytrý kvůli očekávanému nárůstu počtu klientů, úspoře času a dalšímu rozšiřování svých aktivit uvažuje o **zaměstnání tří pracovníků** následujících profesí:

- **účetní**, jejíž hlavní pracovní náplní bude vedení daňové evidence. Zejména pak vystavování faktur a účtování bankovních výpisů tak, aby měl pan Chytrý vždy aktuální seznam neuhrazených provizí. Časová náročnost této práce se odhaduje na 20 hodin za měsíc;
- **administrativní pracovnice**, která bude mít na starosti prověřování klientů, jejich platební morálky, dále zajišťování ocenění nemovitostí a další související úkony. Časová náročnost této pozice by měla být 50 hodin za měsíc;
- **odborný asistent**, který bude primárně vyjednávat s klienty, vyřizovat telefonáty během nepřítomnosti podnikatele, ale také obvolávat případné dlužníky a zasílat jim upomínky, odhadovaná spotřeba času za měsíc je 25 hodin.

Pan Chytrý stanovil hodinovou odměnu pro své budoucí pracovníky následovně: účetní a odborný asistent 300 Kč, administrativní pracovnice 150 Kč za hodinu.

Následující část příkladové studie si dává za cíl porovnat nejen finanční náročnost jednotlivých možností úhrad za výše uvedené práce, ale také upozornit na výhody a nevýhody každé z uvedených forem práce, které jsou relevantní pro správné rozhodnutí pana Chytrého.

### 4.2.1 Zaměstnání na základě dohody o provedení práce

Zákoník práce preferuje výkon práce formou pracovního poměru, na bázi pracovní smlouvy, připouští ovšem i zaměstnanecký vztah formou dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr (Veber, Srbová, 2008, s. 161). Zákoník práce umožňuje uzavřít dva typy dohod – dohodu o provedení práce a dohodu o pracovní činnosti.



Dohodu o provedení práce lze uzavřít se zaměstnancem, pokud rozsah jeho práce nepřekročí 300 hodin v kalendářním roce k jednomu zaměstnavateli, a není podstatné, zda se jedná o jednorázový úkol nebo opakující se činnost. (Neščkáková, 2013, s. 112) Z dohody o provedení práce se neodvádí sociální ani zdravotní pojištění, pokud je měsíční příjem z této dohody nižší než 10.000 Kč.

S účinností od 1. ledna 2011 je zaměstnavatel povinen se zaměstnancem dohodu o provedení práce uzavřít písemně (podle § 77 odst. 1 zákoníku práce) a mezi povinné náležitosti patří doba, na kterou se dohoda uzavírá, a výše sjednané odměny a podmínek jejího poskytování. Dohoda by z povahy věci měla dále obsahovat přinejmenším specifikaci sjednané práce (vymezení pracovního úkolu) a případně předpokládaný rozsah práce.

#### **Výpočet konkrétních částek pracovníků pana Chytrého:**

Výpočet hrubých a čistých mezd pracovníků pana Chytrého za jeden měsíc je uveden v následující tabulce č. 4 za předpokladu, že zaměstnanci neuplatňují základní slevu na poplatníka.

Tab. č. 4: Výpočet odměn z dohod o provedení práce

<i>pracovník</i>	<i>výpočet</i>	<i>hrubá mzda</i>
účetní	20 hodin á 300 Kč/hod	6.000 Kč
administrativní pracovnice	50 hodin á 150 Kč/hod	7.500 Kč
odborný asistent	25 hodin á 300 Kč/hod	7.500 Kč
<b>hrubé mzdy celkem</b>		<b>21.000 Kč</b>
daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti (15 %)		3.150 Kč
<u>čisté mzdy k výplatě</u>		<u>17.850 Kč</u>

Zdroj: vlastní zpracování, 2016

Celkové výdaje podnikatele při tomto způsobu zaměstnání jsou ve výši 21.000 Kč za měsíc a pracovníci dostanou vyplaceno 17.850 Kč

Největší **výhodou** práce na základě dohody o provedení práce je **pro zaměstnavatele** nízká administrativní náročnost a při respektování maximální hranice měsíčního příjmu 10.000 Kč také finanční úspora oproti pracovnímu poměru (viz další kapitola). Na práci konanou na základě této dohody se nevztahují ani vybraná ustanovení zákoníku práce

a s tím souvisí i absence některých závazků a povinností zaměstnavatele, jako například:

- převedení na jinou práci a přeložení,
- dočasné přidělení,
- odstupné,
- pracovní doba a doba odpočinku; výkon práce však nesmí přesáhnout 12 hodin během 24 hodin po sobě jdoucích,
- překážky v práci na straně zaměstnance,
- dovolená,
- skončení pracovního poměru,
- odměňování, s výjimkou minimální mzdy,
- cestovní náhrady (dle § 77 ZaP).

Výhoda se může stát i **nevýhodou** například v případě skončení pracovního poměru – zaměstnanec může dohodu o provedení práce kdykoli ukončit (bez výpovědní lhůty), zaměstnavatel je dále limitován hranicí 300 hodin za kalendářní rok, což se projeví i v případě administrativní pracovnice pana Chytrého – 300 hodin odpracuje při předpokládané době již za polovinu roku a pak si pan Chytrý musí najít novou zaměstnankyni, případně po celý rok zaměstnávat dvě osoby.

Hlavní **výhodou pro zaměstnance** je nižší zatížení odměny z dohody o provedení práce díky absenci sociálního a zdravotního pojištění. To má ovšem za následek řadu podstatných **nevýhod** - nezapočítávání těchto odměn pro důchodové účely. Neovlivní tedy výši důchodu. Zaměstnanec pracující pouze na dohodu o provedení práce může mít i problém se získáním doby pojištění pro přiznání důchodu (po roce 2018 bude nutné získat 35 let pojištění). Odměna nezakládá účast na nemocenském pojištění, a proto nevzniká z práce na dohodu nárok na nemocenskou, ošetřovné, vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství a peněžitou pomoc v mateřství.

Výše odměny z dohody o provedení práce neovlivňuje ani výši podpory v nezaměstnanosti. Zaměstnanci pracující pouze na základě této dohody tak zpravidla nesplní podmínku pro přiznání podpory v nezaměstnanosti. Dalším aspektem hovořícím v neprospěch zaměstnanců je absence zdravotního pojištění, pro účely tohoto

pojištění je osoba, která nemá jiné příjmy než odměnu z dohody o provedení práce do 10 tis. Kč za měsíc, evidována jako tzv. osoba bez zdanitelných příjmů a má povinnost hradit si zdravotní pojištění sama.

#### **4.2.2 Zaměstnání formou pracovního poměru**

Jak již bylo zmíněno - právnická nebo fyzická osoba je povinna zajišťovat plnění běžných úkolů vyplývajících z předmětu její činnosti svými zaměstnanci, které k tomuto účelu zaměstnává v pracovněprávních vztazích podle zákoníku práce (zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce). Pracovní poměr je smluvní vztah mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem a představuje výkon práce fyzické osoby formou závislé činnosti pro zaměstnavatele, kterým může být fyzická i právnická osoba (Hrouzková, 2009, s. 5).

Alternativou pracovního poměru je zaměstnání formou **dohody o pracovní činnosti**. Dohoda o pracovní činnosti je vymezená v § 74 - 77 Zákoníku práce a může být uzavřena na práci, jejíž rozsah nepřekračuje v průměru polovinu stanovené týdenní pracovní doby (posuzováno za celou dobu platnosti dohody). Dohoda o pracovní činnosti musí mít písemnou formu a následné povinné náležitosti:

- druh sjednané práce,
- sjednaný rozsah pracovní doby,
- dobu, na kterou se dohoda uzavírá (doba určitá nebo neurčitá).

Odměny z Dohody o pracovní činnosti se zdaňují stejně jako příjmy z pracovního poměru.

#### **Výpočet konkrétních částek pracovníků pana Chytrého:**

Výpočet hrubých a čistých mezd pracovníků pana Chytrého za jeden měsíc je uveden v následující tabulce č. 5 - opět za předpokladu, že zaměstnanci neuplatňují základní slevu na poplatníka (aby byla zabezpečena srovnatelnost výsledků).

Tab. č. 5: Výpočet čistých mezd a celkových nákladů zaměstnavatele

	<i>účetní</i>	<i>admin. prac.</i>	<i>odb. asistent</i>	<i>součet</i>
<b>hrubá mzda</b>	<b>6.000 Kč</b>	<b>7.500 Kč</b>	<b>7.500 Kč</b>	<b>21.000 Kč</b>
zdravotní pojištění zaměstnanec	270 Kč	338 Kč	338 Kč	946 Kč
sociální pojištění zaměstnanec	390 Kč	488 Kč	488 Kč	1.366 Kč
superhrubá mzda (134 %)	8.040 Kč	10.050 Kč	10.050 Kč	28.140 Kč
základ daně zaokrouhlený	8.100 Kč	10.100 Kč	10.100 Kč	28.300 Kč
daň z příjmů (15 %)	1.215 Kč	1.515 Kč	1.515 Kč	4.245 Kč
<b>čistá mzda</b>	<b>4.125 Kč</b>	<b>5.159 Kč</b>	<b>5.159 Kč</b>	<b>14.443 Kč</b>
zdravotní pojištění zaměstnavatel	540 Kč	675 Kč	675 Kč	1.890 Kč
sociální pojištění zaměstnavatel	1.500 Kč	1.875 Kč	1.875 Kč	5.250 Kč
<b>celkové náklady zaměstnavatele</b>	<b>8.040 Kč</b>	<b>10.050 Kč</b>	<b>10.050 Kč</b>	<b>28.140 Kč</b>

Zdroj: vlastní zpracování, 2016

Celkové výdaje podnikatele při tomto způsobu zaměstnání jsou ve výši 28.140 Kč za měsíc a pracovníci dostanou vyplaceno 14.443 Kč.

Zaměstnávání pracovníků formou pracovního poměru má také své výhody i úskalí, a to jak pro zaměstnavatele, tak pro zaměstnance. Pro zaměstnavatele je to **finančně i administrativně nejnáročnější forma**. Klade vysoké nároky na vedení personální evidence, zpracování mezd, komunikaci s jednotlivými zdravotními pojišťovnami a okresní správou sociálního zabezpečení. Zákoník práce a související předpisy obsahují nařízení ohledně vybavení pracoviště, bezpečnosti práce, poskytování dovolených a řadu dalších závazků zaměstnavatelů vůči zaměstnancům, také rozvázání pracovních poměrů lze jen ze zákonných důvodů. Všechna tato nařízení mají za cíl chránit zaměstnance, jeho zdraví, bezpečnost a hlavně jeho práva. Představují tedy výhody pro zaměstnance.

Další **výhody pro zaměstnance** plynou z faktu, že z mezd je sráženo zdravotní a sociální pojištění. Zaměstnanci mají nárok na nemocenské dávky, ošetrovné, peněžitou pomoc v mateřství, ale také na případnou podporu v nezaměstnanosti. Mzda se započítává pro důchodové účely a zaměstnanec je také ze zákona pojištěn proti škodě při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání. Zákoník práce také omezuje odpovědnost zaměstnance za škodu způsobenou zaměstnavateli.

Pro zaměstnavatele je pracovní poměr výhodný zejména pro zajištění stabilního pracovního prostředí a omezení fluktuace zaměstnanců.

### 4.2.3 Outsourcing

Outsourcing (Outside Resource Using) znamená v doslovném překladu používání vnějších zdrojů. Dvořáček a Tyll (2010, s. 2) definují outsourcing jako přemístění – převedení – vytěsnění jedné nebo více aktivit na externí subjekt, od kterého podnik nakupuje výsledky těchto aktivit – služeb. V tomto případě tedy pan Chytrý uzavře se třemi podnikatelskými subjekty smlouvu, v níž vymezí druh a rozsah poskytovaných služeb a smluvní cenu, která bude za tyto služby hrazena.

#### **Výpočet konkrétních částek pracovníků pana Chytrého:**

Pokud pan Chytrý uzavře s vybranými osobami například smlouvu o dílo místo pracovního poměru, bude jeho výdajem částka ve výši hrubých mezd těchto osob, tj. 21.000 Kč za měsíc. Stejnou částku pak obdrží za svoji práci živnostník – zaměstnanec, který má povinnost tyto příjmy zdanit a odvést z nich také zdravotní a sociální pojištění.

V této souvislosti je třeba upozornit na tzv. **švarcsystém**. Jako švarcsystém se označuje výkon závislé činnosti, kterou místo zaměstnanců vykonávají pro podnikatele – zaměstnavatele osoby samostatně výdělečně činné. Nejsou to tedy zaměstnanci, nýbrž živnostníci. Veber a Srpová (2008, s. 162) uvádějí, že švarcsystém dostal svůj název podle benešovského podnikatele Miroslava Švarce, který jako jeden z prvních tento systém počátkem 90. let zavedl ve své stavební firmě.

Podstatou tohoto systému je tedy využívání práce lidí podnikajících na živnostenský list místo vlastních zaměstnanců. U švarcsystému ale nejde o standardní dodavatelsko-odběratelské vztahy dvou nezávislých subjektů jako u outsourcingu, protože jejich vzájemné vztahy připomínají vztah zaměstnanecký (jejich spolupráce má znaky pracovního poměru).

Za znaky pracovního poměru - závislé práce se považuje zejména:

- podřízenost zaměstnance,
- práce v zaměstnavatelem stanovené pracovní době a na jeho pracovišti,
- výlučný výkon činnosti pro jednoho zaměstnavatele a pod jeho jménem,

- používání pracovních prostředků zaměstnavatele (Státní úřad inspekce práce, 2015).

Švarcsystém je z pohledu pracovního práva považován za zastření faktického pracovněprávního vztahu jinou smlouvou (např. smlouvou o dílo, smlouvou o obchodním zastoupení, mandátní smlouvou, smlouvou o zprostředkování). Od 1. 1. 2012 se švarcsystém ztotožňuje s pojmem **nelegální práce**<sup>2</sup> (Státní úřad inspekce práce, 2015). Jedná se tedy o protiprávní jednání, které je kontrolováno a sankcionováno ze strany Státního úřadu inspekce práce (viz Příloha C) i ze strany finančního úřadu, zdravotních pojišťoven a okresních správ sociálního zabezpečení za krácení daní a povinných odvodů.

**Motivací podnikatele** k této formě pořízení služeb je značná úspora výdajů, téměř žádná administrativní náročnost ani povinnosti a závazky vyplývající ze zákoníku práce a dalších pracovněprávních předpisů.

**Pro pracovníka představuje outsourcing - švarcsystém značnou nejistotu.** Nevztahuje se na něj žádná ochrana, kterou zaměstnancům poskytuje zákoník práce (přestávka na oběd, maximální výše přesčasových hodin, poskytování pracovních pomůcek, výpovědní lhůta nebo zákaz výpovědi atd.). Část administrativy, kterou ušetří zaměstnavatel, je přesunuta na pracovníka. Ten si musí sám vypočítat daňovou povinnost, podávat daňové přiznání a daň zaplatit. Stejně tak to funguje i se zdravotním a sociálním pojištěním. Pracovník také nemá nárok na dovolenou, náhrady mzdy, ošetřovné ani například na odstupné. Dalším rizikem pro pracovníka je neexistence stropu pro vymáhání škody ze strany zaměstnavatele.

**Výhodou pro pracovníka** může být odlišný způsob zdanění jeho příjmu. Pokud se rozhodne uplatnit výdaje procentem z příjmu, zdaní pouze jejich část. Tato výhoda však může být jen relativní - nižší zdanitelný příjem má dopad na výši sociálních dávek i výpočet důchodů nebo při posuzování příjmu pro účely získání hypotečního úvěru.

---

<sup>2</sup> Nelegální práce je vymezena zákonem o zaměstnanosti jako výkon závislé práce fyzickou osobou mimo pracovněprávní vztah a v případě cizince výkon práce bez povolení (nebo v rozporu s povolením) k zaměstnání nebo k pobytu.

#### **4.2.4 Nelegální práce**

Nelegální práce neboli práce načerno je dle Kapouna (2012, s. 7) fenomén, který poškozujee ekonomiku nejen v České republice, ale v celé Evropské unii. Upozorňuje na obtížné měření této veličiny a odhaduje, že práci načerno vykonává 5 % občanů v rámci Evropské unie a 7 % v České republice. Ministerstvo práce a sociálních věcí na svých stránkách uvádí, že v roce 2012 a 2013 bylo v České republice odhaleno 5.078, respektive 3.170 nelegálně zaměstnaných lidí a zaměstnavatelům byly za umožnění vykonávání nelegální práce uloženy pokuty ve výši 271, respektive 326 miliónů Kč.

#### **Výpočet konkrétních částek pracovníků pana Chytrého:**

V případě nelegálního zaměstnání pracovníků pana Chytrého bude výdej peněz v částce 21.000 Kč za měsíc, ale nebude se jednat o daňový výdaj. Pracovníci obdrží 21.000 Kč.

Výhodou pro podnikatele je nulová administrativní náročnost a vyhnutí se odvodům daně a platbám na sociální a zdravotní pojištění. Nevýhodou je protiprávnost takového jednání a s tím související pokuty a postihy a nemožnost uvádět výdaje za černou práci ve svém účetnictví nebo daňové evidenci.

Nelegální zaměstnanec touto cestou získá nezdaněný příjem, ale i on se vystavuje postihům za své jednání. Další nevýhody pro nelegálně zaměstnaného pracovníka souvisí s neodváděním povinných odvodů z takového příjmu. Konkrétní dopady takového jednání byly uvedeny dříve. Zaměstnavatel ani zaměstnanec se v případě práce načerno nemůže spoléhat na ochranu zákona.

### **4.3 Shrnutí daňové zátěže odměn za práci fyzických osob**

Různé druhy práce představují odlišné daňové zatížení jak pro poskytovatele práce, tak pro pracovníky. Následující tabulka č. 6 obsahuje souhrnné hodnoty výpočtů jednotlivých druhů zaměstnání, které jsou uvedeny výše.

Tab. č. 6: Souhrnné srovnání výdajů zaměstnavatele a příjmů zaměstnanců

<i>forma práce</i>	<i>výdaj zaměstnavatele</i>	<i>příjem zaměstnance</i>
dohoda o provedení práce	21.000 Kč	17.850 Kč
pracovní poměr	28.140 Kč	14.443 Kč
outsourcing / švarcsystém	21.000 Kč	21.000 Kč
nelegální zaměstnání	0 Kč (21.000 Kč)	0 Kč (21.000 Kč)

Zdroj: vlastní zpracování, 2016

Z tabulky vyplývá, že nejhorší poměr příjmů zaměstnanců k výdajům zaměstnavatele je u zaměstnávání formou pracovního poměru – zaměstnanec obdrží pouze 51 % z celkových nákladů zaměstnavatele. Naopak nejlépe tento poměr vychází u outsourcingu a práce načerno, kde se obě částky – tedy výdaje zaměstnavatele i příjmy zaměstnanců rovnají. Rozdíl je ale v tom, že v případě outsourcingu má příjemce peněz povinnost tento příjem řádně zdanit a případně odvést sociální a zdravotní pojištění.

Pokud se pan Chytrý bude rozhodovat pouze na základě výše svých výdajů, bez ohledu na příjem zaměstnance, bude optimálním řešením jeho situace zaměstnání formou dohod o provedení práce. Výše výdajů je shodná s outsourcingem, ale u dohody o provedení práce není žádné riziko postihu ani překvalifikování na švarcsystém. Stejnou částku pan Chytrý zaplatí i v případě nelegálního zaměstnání, ale v tomto případě se nejenže dopustí nezákonné činnosti, ale i přijde o možnost uplatnění částky odměn jako daňově účinného výdaje.

Protože v praxi dochází k situacím, kdy převažují jiné výhody, případně nevýhody nad finančním hlediskem, je třeba posuzovat každou situaci komplexně. Pokud například pan Chytrý najde velmi schopného a zodpovědného odborného poradce, může s ním uzavřít pracovní poměr. Zde snaha o udržení kvalitního zaměstnance převáží finanční argumenty.



## 5 DOPAD JEDNOTLIVÝCH DRUHŮ ÚHRAD ZA VÝROBNÍ FAKTOR PRÁCE NA DAŇOVOU ZÁTĚŽ ZAMĚSTNAVATELE

Daňová optimalizace je komplexní a dlouhodobý proces, při kterém je nutné zvážit všechny aspekty a dopady. Proto je třeba posoudit i dopad jednotlivých variant odměn a práci fyzických osob na daňovou zátěž podnikatele samotného. Následně bude provedeno další srovnání jednotlivých variant dle vlivu na odvodovou povinnost pana Chytrého a budou vyhodnoceny případné rozdíly.

### 5.1 Východiska pro výpočet daňové povinnosti podnikatele

Daňovým subjektem je fyzická osoba podnikající dle živnostenského zákona nezapsaná v obchodním rejstříku, která podniká pod svým jménem v oboru zprostředkování nebankovních hypoték a vede daňovou evidenci – pan Chytrý.

Rekapitulaci předpokládaných zdanitelných příjmů a daňových výdajů, které jsou blíže popsány v kapitole č. 4.1, shrnují následující tabulky č. 7 a č. 8.

Tab. č. 7: Zdanitelné příjmy podnikatele

1.500.000 Kč	přijaté provize za zprostředkování
100.000 Kč	ostatní příjmy
<b>1.600.000 Kč</b>	<b>zdanitelné příjmy celkem</b>

Zdroj: vlastní zpracování, 2016

Tab. č. 8: Daňově účinné výdaje podnikatele

300.000 Kč	výdaje na propagaci
200.000 Kč	výdaje na právní pomoc a notářské služby
250.000 Kč	nájem kanceláře vč. služeb
200.000 Kč	cestovní náhrady za použití soukromého vozidla
50.000 Kč	ostatní výdaje (telefon, kancelářské potřeby atd.)
<b>1.000.000 Kč</b>	<b>daňově účinné výdaje celkem</b>

Zdroj: vlastní zpracování, 2016

Pan Chytrý má manželku, která nemá vlastní zdanitelné příjmy přesahující limit pro rok 2015 ve výši 68.000 Kč, a děti ve věku dva a osm let. Kromě výše uvedené činnosti

nemá podnikatel žádné další příjmy a neuplatňuje nezdánitelné části základu daně ani odčitatelné položky. Není dobrovolně pojištěn pro případ nemoci a podnikání je jeho hlavní činností.

Výpočet odvodů na dani, důchodovém a zdravotním pojištění pana Chytrého za zdaňovací období 2015 obsahuje tabulka č. 9.

Tab. č. 9: Výchozí odvodová zátěž podnikatele

Příjmy podle § 7 ZDP	1.600.000 Kč
Výdaje související s příjmy podle § 7 ZDP	1.000.000 Kč
Dílčí základ daně z příjmů podle § 7 ZDP	600.000 Kč
Základ daně zaokrouhlený	600.000 Kč
<b>Daň podle § 16 ZDP</b>	<b>90.000 Kč</b>
Základní sleva na poplatníka	24.840 Kč
Sleva na manželku	24.840 Kč
Daňové zvýhodnění na vyživované děti	29.208 Kč
<b>Výsledná daňová povinnost</b>	<b>11.112 Kč</b>
Vyměřovací základ pro DP a ZP	300.000 Kč
<b>Pojistné na důchodové pojištění</b>	<b>87.600 Kč</b>
<b>Pojistné na zdravotní pojištění</b>	<b>40.500 Kč</b>
<b>Odvodová zátěž za rok 2015 celkem</b>	<b>139.212 Kč</b>

Zdroj: vlastní zpracování, 2016

Pan Chytrý může využít možnosti uplatnit výdaje paušálem. Protože se ale na jeho příjmy vztahuje možnost uplatnit paušální výdaje ve výši 60 % z příjmů (tj. 960.000 Kč), není tento způsob zjištění základu daně pro pana Chytrého výhodný. Jeho skutečné výdaje jsou vyšší než výdaje v paušální výši a také by přišel o možnost uplatnění slevy na manželku a daňového zvýhodnění na děti.

## 5.2 Odvodová zátěž podnikatele - zaměstnání osob formou DPP nebo outsourcing

Z výpočtů v kapitole 4.2.1 a 4.2.3 vyplývá, že měsíční náklady na potřebné pracovníky jsou v případě zaměstnávání na základě dohody o provedení práce nebo formou outsourcingu ve výši 21.000 Kč, tj. v roční výši 252.000 Kč. Protože je tato částka

rovněž výdajem na dosažení, zajištění a udržení příjmu, bude mít přímý dopad na snížení odvodové zátěže podnikatele. Výpočet je proveden v tabulce č. 10.

Tab. č. 10: Odvodová zátěž podnikatele vč. výdajů za odměny z DPP, respektive outsourcing

Příjmy podle § 7 ZDP	1.600.000 Kč
Výdaje související s příjmy podle § 7 ZDP	1.000.000 Kč
Zvýšení výdajů za odměny DPP/outourcing	252.000 Kč
Dílčí základ daně z příjmů podle § 7 ZDP	348.000 Kč
Základ daně zaokrouhlený	348.000 Kč
<b>Daň podle § 16 ZDP</b>	<b>52.200 Kč</b>
Základní sleva na poplatníka	24.840 Kč
Sleva na manželku	24.840 Kč
Daňové zvýhodnění na vyživované děti	29.208 Kč
<b>Výsledná daňová povinnost - daň. bonus</b>	<b>-26.688 Kč</b>
Vyměřovací základ pro DP a ZP	174.000 Kč
<b>Pojistné na důchodové pojištění</b>	<b>50.808 Kč</b>
<b>Pojistné na zdravotní pojištění</b>	<b>23.490 Kč</b>
<b>Odvodová zátěž za rok 2015 celkem</b>	<b>47.610 Kč</b>

Zdroj: vlastní zpracování, 2016

V tomto případě nevychází panu Chytrému daňová povinnost, nýbrž přeplatek daně – daňový bonus ve výši 26.688 Kč díky uplatnění daňového zvýhodnění na dvě děti. V důsledku uplatnění výdajů za pracovní sílu došlo také k významnému poklesu odvodů na důchodové a zdravotní pojištění.

### **5.3 Odvodová zátěž podnikatele - zaměstnávání osob v pracovním poměru**

Z předchozích výpočtů (kapitola 4.2.2) vyplynulo, že výdaje v případě zaměstnávání osob v pracovním poměru jsou v souhrnné měsíční výši 28.140 Kč, tj. ročně 737.680 Kč. Protože jsou daňově účinné výdaje v tomto případě ze všech uvažovaných možností nejvyšší, bude také nejvyšší úspora odvodové zátěže podnikatele. Viz tabulka č. 11.

Tab. č. 11: Odvodová zátěž podnikatele vč. mzdových výdajů

Příjmy podle § 7 ZDP	1.600.000 Kč
Výdaje související s příjmy podle § 7 ZDP	1.000.000 Kč
Zvýšení výdajů za mzdy (prac. poměr)	337.680 Kč
Dílčí základ daně z příjmů podle § 7 ZDP	262.320 Kč
Základ daně zaokrouhlený	262.320 Kč
<b>Daň podle § 16 ZDP</b>	<b>39.348 Kč</b>
Základní sleva na poplatníka	24.840 Kč
Sleva na manželku	24.840 Kč
Daňové zvýhodnění na vyživované děti	29.208 Kč
<b>Výsledná daňová povinnost - daň. bonus</b>	<b>-29.208 Kč</b>
Vyměřovací základ pro DP a ZP	131.160 Kč
<b>Pojistné na důchodové pojištění</b>	<b>38.299 Kč</b>
<b>Pojistné na zdravotní pojištění</b>	<b>21.555 Kč</b>
<b>Odvodová zátěž za rok 2015 celkem</b>	<b>30.646 Kč</b>

Zdroj: vlastní zpracování, 2016

Daňový bonus je tentokrát v maximální výši 29.208 Kč, protože základní sleva na poplatníka a sleva na manželku pokryla celou daňovou povinnost podnikatele. Dalšímu snížení odvodové povinnosti pana Chytrého zabránil minimální vyměřovací základ v případě zdravotního pojištění – vypočtený vyměřovací základ je 131.160 Kč, ale minimální vyměřovací základ pro rok 2015 je ve výši 159.666 Kč. Proto je nutné zdravotní pojištění počítat právě z této částky.

#### **5.4 Odvodová zátěž podnikatele - využití institutu spolupracující osoby**

V kapitole 1.2.4 Příjmy ze samostatné činnosti (§ 7) byl popsán institut spolupracující osoby. Vzhledem k tomu, že v určitých případech lze využitím této formy zdanění uspořít nemalé částky (především na důchodovém pojištění), bude vypočtena odvodová zátěž podnikatele v případě, že pan Chytrý převede na svoji manželku 18 % svých příjmů. Dopady na daňovou zátěž manželů ukazuje tabulka č. 12.

Tab. č. 12: Odvodová zátěž podnikatele – využití spolupracující osoby

	<i>Celkem</i>	<i>p. Chytrý - 82 %</i>	<i>pi Chytrá - 18 %</i>
Příjmy podle § 7 ZDP	1.600.000 Kč	1.312.000 Kč	288.000 Kč
Výdaje související s příjmy podle § 7 ZDP	1.000.000 Kč	820.000 Kč	180.000 Kč
Zvýšení výdajů za odměny DPP (2x)	252.000 Kč	206.640 Kč	45.360 Kč
Dílčí základ daně z příjmů podle § 7 ZDP	348.000 Kč	285.360 Kč	62.640 Kč
Základ daně zaokrouhlený		285.300 Kč	62.600 Kč
<b>Daň podle § 16 ZDP</b>		<b>42.795 Kč</b>	<b>9.390 Kč</b>
Základní sleva na poplatníka		24.840 Kč	24.840 Kč
Sleva na manželku		- Kč	- Kč
Daňové zvýhodnění na vyživované děti		29.208 Kč	- Kč
<b>Výsledná daňová povinnost - daň. bonus</b>		<b>-11.253 Kč</b>	<b>- Kč</b>
Vyměřovací základ pro DP a ZP		142.680 Kč	31.320 Kč
<b>Pojistné na důchodové pojištění</b>		41.663 Kč	- Kč
<b>Pojistné na zdravotní pojištění</b>		21.555 Kč	4.140 Kč
<b>Odvodová zátěž za rok 2015 celkem</b>	<b>56.105 Kč</b>	<b>51.965 Kč</b>	<b>4.140 Kč</b>

Zdroj: vlastní zpracování, 2016

Při výpočtu odvodové zátěže pana Chytrého byly použity výdaje ve výši odměn z dohod o provedení práce, ale i přes očekávanou výhodnost výše uvedeného rozdělení příjmů a spolupracující osobu, vyšla odvodová povinnost podnikatele vyšší než v původním výpočtu. Díky tomuto institutu se sice manželům Chytrým podařilo uspořit 9.145 Kč na důchodovém pojištění, protože pro paní Chytrou je z důvodu čerpání rodičovské dovolené podnikání vedlejší činností a její příjem nedosáhl rozhodné částky. Ale v důsledku nevyužití celé slevy na poplatníka paní Chytré (ve výši 15.450 Kč) se **rozdělení částí příjmů a výdajů na spolupracující osobu nevyplatí**. Proto již k této variantě nebude v další komparaci přihlíženo.

## 5.5 Shrnutí a vyhodnocení odvodové zátěže podnikatele za rok 2015

S jednotlivými formami úhrad za práci fyzických osob je spojena rozdílná finanční zátěž, která představuje také daňově účinný výdaj. Proto má každá varianta jiný dopad na odvodovou zátěž podnikatele samotného. Tabulka č. 13 přináší souhrnné porovnání všech provedených výpočtů.

Tab. č. 13: Souhrnné porovnání odvodové zátěže podnikatele

<i>Odvodová zátěž p. Chytrého za rok 2015</i>	<i>DPFO</i>	<i>Důchodové poj.</i>	<i>Zdravotní poj.</i>	<i>Celkem</i>
bez výdajů za práci fyzických osob	11.112 Kč	87.600 Kč	40.500 Kč	<b>139.212 Kč</b>
dohody o provedení práce / outsourcing	- 26 688 Kč	50.808 Kč	23.490 Kč	<b>47.610 Kč</b>
pracovní poměry	- 29 208 Kč	38.299 Kč	21.555 Kč	<b>30.646 Kč</b>

Zdroj: vlastní zpracování, 2016

Jednoznačně nejvyšší odvodová zátěž podnikatele vznikne v situaci, kdy si pan Chytrý nebude uplatňovat žádné výdaje za práci účetní, administrativní pracovnice a odborného asistenta. Zatímco při prvním porovnání vycházela jako jedna z nejlepších variant nelegální práce, při komplexním zhodnocení se ukázalo, že tato varianta bude stát podnikatele na jeho vlastní daňové povinnosti a odvodech o 91.602 Kč více (oproti variantě s DPP), respektive 108.566 Kč (oproti variantě s pracovními poměry). Toto je dáno absencí daňových výdajů při úhradách „načerno“ – tedy v situaci, kdy si podnikatel nemůže dát do výdajů peníze, které ale ve skutečnosti vyplatit musel. Proto je vhodné do porovnání zahrnout také skutečné výdaje peněžních prostředků – cash flow, což bylo provedeno v tabulce č. 14.

Tab. č. 14: Porovnání výše odvodové zátěže s ohledem na cash-flow

<i>Varianty</i>	<i>Odvod. zátěž</i>	<i>Peněžní výdej</i>
bez výdajů za práci fyzických osob	139.212 Kč	252.000 Kč
dohody o provedení práce / outsourcing	47.610 Kč	252.000 Kč
pracovní poměry	30.646 Kč	337.680 Kč

Zdroj: vlastní zpracování, 2016

Z porovnání vyplývá, že zatímco peněžní výdej je v případě prvních dvou variant shodný, rozdíl mezi odvodovou zátěží podnikatele je markantní (91.602 Kč). Další úsporu odvodů ve výši 16.964 Kč přináší využití poslední varianty, úspora je však za cenu zvýšení peněžního výdeje o 85.680 Kč. Z hlediska daňové optimalizace odvodů podnikatele je tedy nejvýhodnější varianta zaměstnání potřebných pracovníků na dohody o provedení práce nebo pořizovat služby formou outsourcingu. Je však třeba přihlídnout také ostatním výhodám, omezením a rizikům, která byla popsána v předchozích kapitolách.

Obecně lze dohody o provedení práce doporučit v případě krátkodobých výpomocí, nárazových úkolů nebo v případě potřeby malého rozsahu práce. Hlavní nevýhodu

zaměstnávání pracovníků na pracovní poměr – značnou finanční náročnost lze úspěšně eliminovat využíváním již dříve popsaných příjmů ze závislé činnosti, které nejsou předmětem daně a příjmů od daně osvobozených, tedy formou různých benefitů a zaměstnaneckých výhod, případně zaměstnáním zdravotně hendikepovaných pracovníků.

## ZÁVĚR

V úvodu této práce byl stanoven primární cíl - provedení analýzy a komparace komplexní odvodové povinnosti při využití různých forem plateb za výrobní faktor práce s ohledem na podstatné klady i zápory každé varianty. Teoretickým východiskem pro vlastní analýzu bylo obecné definování daně, její funkce a náležitosti. Dalším krokem bylo vymezení daně z příjmů fyzických osob a jejích atributů – poplatníka a plátce daně, předmět daně a vymezení jednotlivých dílčích základů daně podle hlavních zdrojů těchto příjmů dle § 6 až § 10 ZDP. Kapitola je zakončena stručným postupem výpočtu daňové povinnosti a obecného principu zdanění fyzických osob.

Samostatná kapitola byla věnována problematice pojistného na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění, které je součástí odvodového zatížení vybraných příjmů fyzických osob v podmínkách České republiky. Kapitola je zaměřena na aspekty a principy, které přímo souvisí s odvodou zdravotního pojištění a sociálního zabezpečení z příjmů ze závislé činnosti a příjmů osob samostatně výdělečně činných.

Definici daňové optimalizace a konkrétní instituty, které mají za cíl snížení daňové povinnosti poplatníka, obsahuje kapitola číslo tři. Pozornost byla věnována zejména možnosti uplatnění daňově účinných výdajů a daňové ztráty, osvobozeným příjmům a příjmům, které nejsou předmětem daně, nezdanitelným částem základu daně, odčitatelným položkám, slevám na dani a celé řadě dalších eventualit.

V úvodu čtvrté kapitoly byl definován vybraný podnikatelský subjekt – fyzická osoba podnikající na základě živnostenského oprávnění a jeho potřeba zaměstnat tři pracovníky tak, aby jeho rozhodnutí o konkrétní formě jejich práce bylo optimální. Východiskem bylo určení jednotlivých alternativ získání výrobního faktoru práce a každá z těchto alternativ byla posuzována nejen z hlediska finanční náročnosti, ale také s ohledem na konkrétní klady a zápory, které jsou relevantní pro správné rozhodnutí podnikatele. Závěrečné porovnání ukázalo značný rozdíl mezi nákladem zaměstnavatele a příjmem zaměstnance v případě zaměstnávání formou pracovních poměrů, díky čemuž se pracovní poměr jevil jako drahý a nejméně pružný nástroj. Jako optimální řešení bylo vyhodnoceno pořízení práce formou outsourcingu, případně nelegální zaměstnávání, v obou případech byla důrazně zmíněna všechna související rizika.



Cílem páté kapitoly bylo posouzení dopadů jednotlivých variant popsaných v předešlé části na odvodovou zátěž podnikatele samotného. V tomto případě, díky již zmiňované největší finanční náročnosti a z ní plynoucích nejvyšších daňových výdajů, vychází nejlépe zaměstnání formou pracovního poměru – přináší poplatníkovi největší úsporu nejen na dani z příjmů fyzických osob, ale také na odvodech sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění. Zatímco při prvotním porovnání vycházela jako jedna z nejlepších variant nelegální práce, při podrobné analýze zhodnocení se ukázalo, že se jedná, z hlediska daňového zatížení podnikatele, o velmi nákladnou variantu. To je dáno absencí daňových výdajů – podnikatel nemůže uplatnit výdaje, které ale ve skutečnosti vyplatil. Z hlediska daňové optimalizace odvodů podnikatele je tedy nejvýhodnější varianta zaměstnání pracovníků formou pracovních poměrů.

Dva rozdílné výsledky, které vznikly různým úhlem pohledu na stejný problém, ukazují, že má-li být rozhodnutí optimální, je třeba vždy problém posuzovat komplexně. V tomto případě je nutné vzít do úvahy jednak zdanění odvodů z plateb za práci, ale také dopad na zdanění samotného poplatníka s ohledem na jeho cash-flow. Výsledkem komplexní daňové optimalizace bylo doporučení využít institutu dohody o provedení práce. Tato dohoda představuje flexibilní nástroj k zajištění výrobního faktoru práce, který je výhodný jak pro zaměstnance, tak pro podnikatele. Takové rozhodnutí je možné udělat pouze v případě, že se poplatník možnostmi daňové optimalizace zabývá v průběhu zdaňovacího období, ideálně před každým větším rozhodnutím. Optimalizace v termínu pro podání daňového přiznání už zpravidla nebývá tak efektivní. Dalším podstatným aspektem rozhodování o zvolení ideální formy odměny za práci fyzických osob je také hrozba vysokých pokut za nelegální práci, ale i práci na tzv. švarcsystém.

## SEZNAM TABULEK

Tab. č. 1: Přehled vývoje výdajů procentem z příjmů .....	22
Tab. č. 2: Sazby pojistného na sociální zabezpečení 2015 .....	34
Tab. č. 3: Očekávané daňové výdaje .....	47
Tab. č. 4: Výpočet odměn z dohod o provedení práce .....	49
Tab. č. 5: Výpočet čistých mezd a celkových nákladů zaměstnavatele .....	52
Tab. č. 6: Souhrnné srovnání výdajů zaměstnavatele a příjmů zaměstnanců .....	56
Tab. č. 7: Zdanitelné příjmy podnikatele .....	57
Tab. č. 8: Daňově účinné výdaje podnikatele .....	57
Tab. č. 9: Výchozí odvodová zátěž podnikatele .....	58
Tab. č. 10: Odvodová zátěž podnikatele vč. výdajů za odměny z DPP respektive outsourcing.....	59
Tab. č. 11: Odvodová zátěž podnikatele vč. mzdových výdajů .....	60
Tab. č. 12: Odvodová zátěž podnikatele – využití spolupracující osoby .....	61
Tab. č. 13: Souhrnné porovnání odvodové zátěže podnikatele .....	62
Tab. č. 14: Porovnání výše odvodové zátěže s ohledem na cash-flow .....	62

## **SEZNAM OBRÁZKŮ**

Obr. č. 1: Daňová evidence podnikatele .....	25
Obr. č. 2: Algoritmus výpočtu daňové povinnosti .....	29

## SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

ČR	Česká republika
DP	důchodové pojištění
DPFO	daň z příjmů fyzických osob
DPP	dohoda o provedení práce
OSVČ	osoba samostatně výdělečně činná
s.	strana
tzv.	takzvaný
USA	Spojené státy americké
ZaP	Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce
ZDP	Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů
ZP	zdravotní pojištění
ZÚ	Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví

## SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- BONĚK, Václav. *Daňové pojmy*. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 2001, 626 s. ISBN 80-720-8265-5.
- ČERVINKA, Tomáš. *Zdravotní pojištění: zaměstnavatelů, zaměstnanců, OSVČ: s komentářem a příklady*. 5. vydání, Olomouc: ANAG, 2013, 173 s. ISBN 978-80-7263-765-2.
- Česká správa sociálního zabezpečení [online]. 2014. [cit. 2015-09-01]. Dostupné z: <http://www.cssz.cz/cz/pojistne-na-socialni-zabezpeceni/povinnosti.htm>.
- Daně z příjmů: zákon o daních z příjmů a zákon o rezervách: vyhlášky, pokyny a sdělení MF: přehled smluv o zamezení dvojího zdanění: redakční uzávěrka 1. 1.2015*. Ostrava: Sagit, 2015, ÚZ. 256 s., ISBN 978-80-7488-083-4.
- DUŠEK, Jiří. *Daně z příjmů 2015: přehledy, daňové a účetní tabulky: právní stav k 1. 1. 2015*. Praha: Grada, 2015, Účetnictví a daně (Grada). ISBN 978-80-247-5435-2.
- DVOŘÁČEK, J., TYLL, L. *Outsourcing a offshoring podnikatelských činností*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, ISBN 978-80-7400-010-2.
- HROUZKOVÁ, Věra. *Pracovní právo*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola ekonomie a managementu, 2009, 264 s. ISBN 978-80-86730-44-8.
- ILLETŠKO, Kateřina a Martin DĚRGEL. *Daňová přiznání za rok 2014: fyzické osoby, právnické osoby, vzory podání, vyplněné tiskopisy*. Český Těšín: Poradce, 2003, 128 s. ISBN 978-80-7365-357-6.
- JUREČKA, Václav. *Makroekonomie*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010, 332 s. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-3258-9.
- KAPOUN, Radek. *Aktuální průvodce problematikou nelegálního zaměstnávání pro podnikatele*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2012, 102 s. Práce, mzdy, pojištění. ISBN 978-80-7263-755-3.
- KLIMEŠOVÁ, Ludmila. *Daňová optimalizace*. Praha: Ústav práva a právní vědy, 2014, 248 s. Právo a management. ISBN 978-80-87974-06-3.
- KOBÍK, Jaroslav a Alena KOHOUTKOVÁ. *Daňový řád s komentářem*. Olomouc: ANAG, spol. s r.o., 2013, 1191 s., ISBN 978-80-7263-769-0.
- KOCINA, Jan. *Daňové trestné činy*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014, 358 s. Monografie (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-442-8.
- KOVANICOVÁ, Dana. *Abeceda účetních znalostí pro každého*. 20. aktualiz. vyd. Praha: Polygon, 2012, s. 346-347. ISBN 978-80-7273-169-5.
- KREBS, Vojtěch. *Sociální politika*. 5., přeprac. a aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010, 542 s. ISBN 978-807-3575-854.

KUBÁTOVÁ, Květa. Daňová teorie a politika. 5. aktualizované vydání, Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. ISBN 978-80-7357-574-8.

*Meritum Daň z příjmů 2014*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014. 616 s. ISBN 978-80-7478-78-6.

*Ministerstvo financí České republiky* [online]. 2015. [cit. 2015-09-21]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/regulace/penzijni-sluzby-a-systemy/ii-pilir-duchodove-sporeni>.

*Ministerstvo práce a sociálních věcí* [online]. 2014. [cit. 2015-10-10]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/17113>.

MUNZAR, Vladimír a Jarmila ČUHLOVÁ. *Slovník základních pojmů z účetnictví*. 2., upr. vyd. Praha: Fortuna, 2006, 72 s. ISBN 80-716-8961-0.

NEŠČÁKOVÁ, Libuše. *Zákoník práce 2014 - v praxi: komplexní průvodce s řešením problémů*. Praha: Grada, 2009. Právo pro praxi. ISBN 978-80-247-5124-5.

PEKOVÁ, Jitka. *Veřejné finance: úvod do problematiky*. 3., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2005, 527 s. ISBN 80-7357-049-1.

PELC, Vladimír a Petr PELECH, *Daně z příjmů: s komentářem 2015 : zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, s komentářem, účinný pro rok 2015, zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, s komentářem, účinný pro rok 2015, vyhlášky, pokyny a sdělení GFŘ a MF ČR, judikatura*. 15. aktualizované vydání. 1055 stran. Daně (ANAG). ISBN 978-80-7263-943-4.

SAMUELSON, Paul Anthony a William D NORDHAUS. *Ekonomie*. Vyd. 2. Praha: Svoboda, 1995, xl, 1011 s. ISBN 80-205-0494-X.

SEDLÁČEK, Jaroslav. *Daňová evidence podnikatelů 2004*. Praha: Grada, 2004, 143 s. Účetnictví a daně (Grada). ISBN 80-247-0829-9.

SOJKA, Vlastimil. *Mezinárodní zdanění příjmů: smlouvy o zamezení dvojího zdanění a zákon o daních z příjmů*. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013, 355 s. Daňová řada (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-035-6.

SMITH, Adam. *Pojednání o podstatě a původu bohatství národů*. 1. vyd. Praha: Státní nakladatelství politické literatury, 1958, 2 sv. (401; 572 s.).

STARÝ, Marek a kolektiv. *Dějiny daní a poplatků*. Vyd. 1. Praha: Havlíček Brain Team, 2009, 207 s. ISBN 978-80-87109-15-1.

*Státní úřad inspekce práce* [online]. 2015. [cit. 2015-10-09]. Dostupné z: [http://www.suip.cz/pracovnepravni-vztahy/kompetence-organu-inspekce-prace/#nezavisla\\_prace](http://www.suip.cz/pracovnepravni-vztahy/kompetence-organu-inspekce-prace/#nezavisla_prace).

STERNE, Jim. *Měříme a optimalizujeme marketing na sociálních sítích*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2011. 280 s. ISBN 978-80-251-3340-8.

STROUHAL, Jiří a Renata ŽIDLICKÁ. *Účetnictví 2011: velká kniha příkladů*. 2., upr. vyd. Brno: Computer Press, 2011, 798 s. ISBN 978-80-251-3389-7.

ŠIROKÝ, Jan. *Daňové teorie: s praktickou aplikací*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2008, xvi, 301 s. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-005-8.

VANČUROVÁ, Alena, Lenka LÁCHOVÁ a Jana VÍTKOVÁ. *Daňový systém ČR*. Praha: 1. VOX, 1997, 391 s., ISBN 978-80-87480-23-6.

VANČUROVÁ, Alena a Stanislav KLAZAR. *Sociální a zdravotní pojištění: úvod do problematiky*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: ASPI, 2008, 121 s. Vzdělávání a certifikace účetních. ISBN 978-80-7357-381-2.

VEBER, Jaromír a Jitka SRPOVÁ. *Podnikání malé a střední firmy*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2008, 311 s. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-2409-6.

*Všeobecná zdravotní pojišťovna* [online]. 2015. [cit. 2016-02-11]. Dostupné z: <https://www.vzp.cz/platci/informace/povinnosti-platcu-metodika/2-1-platci-pojistneho-na-zdravotni-pojisteni>.

VYBÍHAL, Václav. *Mzdové účetnictví 2015: praktický průvodce*. Praha: Grada, 2015. Účetnictví a daně (Grada). ISBN 978-80-247-5499-4.

## **SEZNAM PŘÍLOH**

**Příloha A:** Plné znění zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

**Příloha B:** Přehled relevantních částek sociálního pojištění pro rok 2015

**Příloha C:** Postihy za nelegální zaměstnávání a práci



## **Příloha A**

**Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů**, ve znění zákona č. 35/1993 Sb., zákona č. 96/1993 Sb., zákona č. 157/1993 Sb., zákona č. 196/1993 Sb., zákona č. 323/1993 Sb., zákona č. 42/1994 Sb., zákona č. 85/1994 Sb., zákona č. 114/1994 Sb., zákona č. 259/1994 Sb., zákona č. 32/1995 Sb., zákona č. 87/1995 Sb., zákona č. 118/1995 Sb., zákona č. 149/1995 Sb., zákona č. 248/1995 Sb., zákona č. 316/1996 Sb., zákona č. 18/1997 Sb., zákona č. 151/1997 Sb., zákona č. 209/1997 Sb., zákona č. 210/1997 Sb., zákona č. 227/1997 Sb., zákona č. 111/1998 Sb., zákona č. 149/1998 Sb., zákona č. 168/1998 Sb., zákona č. 333/1998 Sb., zákona č. 63/1999 Sb., zákona č. 129/1999 Sb., zákona č. 144/1999 Sb., zákona č. 170/1999 Sb., zákona č. 225/1999 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 3/2000 Sb., zákona č. 17/2000 Sb., zákona č. 27/2000 Sb., zákona č. 72/2000 Sb., zákona č. 100/2000 Sb., zákona č. 103/2000 Sb., zákona č. 121/2000 Sb., zákona č. 132/2000 Sb., zákona č. 241/2000 Sb., zákona č. 340/2000 Sb., zákona č. 492/2000 Sb., zákona č. 117/2001 Sb., zákona č. 120/2001 Sb., zákona č. 239/2001 Sb., zákona č. 453/2001 Sb., zákona č. 483/2001 Sb., zákona č. 50/2002 Sb., zákona č. 128/2002 Sb., zákona č. 198/2002 Sb., zákona č. 210/2002 Sb., zákona č. 260/2002 Sb., zákona č. 308/2002 Sb., zákona č. 575/2002 Sb., zákona č. 162/2003 Sb., zákona č. 362/2003 Sb., zákona č. 438/2003 Sb., zákona č. 19/2004 Sb., zákona č. 47/2004 Sb., zákona č. 49/2004 Sb., zákona č. 257/2004 Sb., zákona č. 280/2004 Sb., zákona č. 359/2004 Sb., zákona č. 360/2004 Sb., zákona č. 436/2004 Sb., zákona č. 562/2004 Sb., zákona č. 628/2004 Sb., zákona č. 669/2004 Sb., zákona č. 676/2004 Sb., zákona č. 179/2005 Sb., zákona č. 217/2005 Sb., zákona č. 342/2005 Sb., zákona č. 357/2005 Sb., zákona č. 441/2005 Sb., zákona č. 530/2005 Sb., zákona č. 545/2005 Sb., zákona č. 552/2005 Sb., zákona č. 56/2006 Sb., zákona č. 57/2006 Sb., zákona č. 109/2006 Sb., zákona č. 112/2006 Sb., zákona č. 179/2006 Sb., zákona č. 189/2006 Sb., zákona č. 203/2006 Sb., zákona č. 223/2006 Sb., zákona č. 245/2006 Sb., zákona č. 264/2006 Sb., zákona č. 267/2006 Sb., zákona č. 29/2007 Sb., zákona č. 67/2007 Sb., zákona č. 159/2007 Sb., zákona č. 261/2007 Sb., zákona č. 296/2007 Sb., zákona č. 362/2007 Sb., zákona č. 126/2008 Sb., zákona č. 306/2008 Sb., zákona č. 482/2008 Sb., zákona č. 2/2009 Sb., zákona č. 87/2009 Sb., zákona č. 216/2009 Sb., zákona č. 221/2009 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 281/2009 Sb., zákona č. 289/2009 Sb., zákona č. 303/2009 Sb., zákona č. 304/2009 Sb., zákona č. 326/2009 Sb., zákona č. 362/2009 Sb., zákona č. 199/2010 Sb., zákona č. 346/2010 Sb., zákona č. 348/2010 Sb., zákona č. 73/2011 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 119/2011 Sb., zákona č. 188/2011 Sb., zákona č. 329/2011 Sb., zákona č. 353/2011 Sb., zákona č. 355/2011 Sb., zákona č. 370/2011 Sb., zákona č. 375/2011 Sb., zákona č. 420/2011 Sb., zákona č. 428/2011 Sb., zákona č. 458/2011 Sb., zákona č. 466/2011 Sb., zákona č. 470/2011 Sb., zákona č. 192/2012 Sb., zákona č. 399/2012 Sb., zákona č. 401/2012 Sb., zákona č. 403/2012 Sb., zákona č. 428/2012 Sb., zákona č. 500/2012 Sb., zákona č. 503/2012 Sb., zákona č. 44/2013 Sb., zákona č. 80/2013 Sb., zákona č. 241/2013 Sb., zákona č. 105/2013 Sb., zákona č. 160/2013 Sb., zákona č. 215/2013 Sb. a zákonného opatření Senátu č. 344/2013 Sb., nálezu Ústavního soudu č. 162/2014 Sb., zákona č. 247/2013 Sb., č. 267/2014 Sb., č. 332/2014 Sb. a zákona č. 84/2015 Sb.

## **Příloha B**

### **Přehled relevantních částek sociálního pojištění pro rok 2015**

Při výpočtech níže uvedených částek se vychází z průměrné mzdy, která pro rok 2015 činí 26 611 Kč.

Maximální roční vyměřovací základ	1 277 328 Kč
48 násobek průměrné mzdy (48 x 26 611 Kč)	
Maximální měsíční vyměřovací základ	106 444 Kč
1/12 maximálního ročního vyměřovacího základu (1 277 328 Kč / 12)	
Minimální roční vyměřovací základ	79 836 Kč
12 násobek minimálního měsíčního vyměřovacího základu (12 * 6 653 Kč)	
Minimální měsíční vyměřovací základ	6 653 Kč
25 % průměrné mzdy (0,25 * 26 611 Kč)	
Minimální měsíční záloha	1 943 Kč
29,2 % z minimálního měsíčního vyměřovacího základu (0,292 * 6 653 Kč)	
Minimální měsíční záloha při účasti v 2. pilíři	1 744 Kč
26,2 % z minimálního měsíčního vyměřovacího základu (0,262 * 6 653 Kč)	
Rozhodná částka pro vedlejší činnost	63 865 Kč
2,4 násobek průměrné mzdy (2,4 * 26 611 Kč)	

## **Příloha C**

Nelegální zaměstnávání – tzv. švarcsystém je v rámci české legislativy postižitelný již od roku 1992. Kontroly i předpisy se však razantně zpřísnily od roku 2012 spolu se zavedením nové výše pokut na základě § 140 odst. 4 písm. f) zákona o zaměstnanosti.

Tento předpis stanovil povinnost uložit dotčenému subjektu alespoň minimální pokutu, jejíž nejnižší hranice byla 250 tis. Kč. Takto stanovené pokuty sice byly silnou hrozbou, ale jako uložené měly často likvidační charakter, mnohdy přečnující společenskou nebezpečnost postihovaného přečinu.

Znění § 140 odst. 4 písm. f) zákona o zaměstnanosti, platné do roku 2014:

*„Za správní delikt se uloží pokuta do 10.000.000 Kč, jde-li o správní delikt podle odstavce 1 písm. c) a e), nejméně však ve výši 250.000 Kč.“*

Nálezem Ústavního soudu č. 219/2014 Sb. s účinností od 20. 10. 2014 byla zrušena minimální výše pokuty a pokuta za umožnění výkonu nelegální práce má od výše uvedeného data pouze maximální hranici, která je 10.000.000 Kč.

Postih ale čeká také na osobu, která nelegální práci vykonává. V tomto případě lze uložit pokutu do výše 100.000 Kč. Pokud by se této pokutě chtěl pracovník vyhnout (například se snažil zamlčet svou totožnost), může mu inspekce práce udělit pokutu až do výše 200.000 Kč (dle § 139 a 140 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti).

## **ABSTRAKT**

SEIFERTOVÁ, Ivana. *Daňová optimalizace malých a středních podniků v podmínkách České republiky*. Plzeň, 2016. 77 s. Bakalářská práce. Západočeská univerzita v Plzni. Fakulta ekonomická.

**Klíčová slova:** daňová optimalizace, daň z příjmů fyzických osob, odvodová zátěž

Tato bakalářská práce je zaměřena na možnosti daňové optimalizace fyzických osob v podmínkách České republiky. Cílem práce je provedení analýzy a komparace komplexní odvodové povinnosti při využití různých forem plateb za výrobní faktor práce s ohledem na podstatné klady i zápory každé varianty a dopadu na vlastní daňovou povinnost podnikatele. Práce je rozdělena na dvě části – část teoretickou a část praktickou. V teoretické části je definována daň a její atributy, dále je zde vymezena daň z příjmů fyzických osob a základní problematika pojistného na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění. Praktická část je věnována možnostem daňové optimalizace v kontextu daně z příjmů fyzických osob, na kterou navazuje komparace odvodového zatížení různých druhů příjmů za práci fyzických osob u konkrétního podnikatele a jejich dopad na odvodovou zátěž podnikatele samotného. V závěru práce je shrnutí jednotlivých výsledků, jejich interpretace a vyhodnocení.

## **ABSTRACT**

SEIFERTOVÁ, Ivana. *Tax optimization for small and medium-sized enterprises in terms of the Czech Republic*. Plzeň, 2016. 77 s. Bachelor Thesis. University of West Bohemia. Faculty of Economics.

**Key words:** tax optimization , natural person income tax, levy burden

The Bachelor's thesis is focused on the possibilities of the natural persons tax optimization in the Czech Republic. The aim of this thesis is to analyse and compare comprehensive levy liabilities by using various forms of payment for the labor factor of production considering essential pros and cons of the each option and the incidence on their own tax liability. The thesis is divided into two parts - theoretical and practical. The tax and its attributes as well as a natural person income tax and basic issues of social security and health insurance are defined in the theoretical part. The practical part analyses tax optimization in the context of personal income tax, then a comparison of levy imposed on different types of income for individuals working for the entrepreneur and their impact on the levy burden entrepreneur himself. The conclusion is a summary of individual results, their interpretation and evaluation.